

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ:
**«ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΛΙΚΟ: ΤΥΠΙΚΗ, ΑΤΥΠΗ ΚΑΙ ΑΠΟ
ΑΠΟΣΤΑΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ (ΣΥΜΒΑΤΙΚΕΣ ΚΑΙ Ε-ΜΟΡΦΕΣ)»**

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΣΤΑΥΡΟΣ ΚΑΠΡΑΝΟΣ

Πτυχιούχος Φιλολογίας Πανεπιστημίου Πατρών

Θέμα:

Οι επαγγελματικές «τροχιές» των αποφοίτων της δια βίου μάθησης.

Η περίπτωση των δημοσίων ΙΕΚ

Επιβλέπων Καθηγητής: Κωνσταντίνος Δημόπουλος, Καθηγητής Τμήματος Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής Πανεπιστημίου Πελοποννήσου.

Συνεπιβλέποντες: Αθανάσιος Κατσής, Καθηγητής Τμήματος Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής Πανεπιστημίου Πελοποννήσου.

Άννα Τσατσαρώνη, Καθηγήτρια Τμήματος Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής Πανεπιστημίου Πελοποννήσου.

Κόρινθος, 2016

Περιεχόμενα

Κεφάλαιο 1: Το θεωρητικό πλαίσιο	3
Εισαγωγή.....	3
1.1 Θεσμικό Πλαίσιο δημοσίων ΙΕΚ.....	4
1.2 Κανονισμός Λειτουργίας των δημόσιων ΙΕΚ.....	6
1.2.1 Εκπαιδευτικό Πλαίσιο.....	7
1.2.2 Διασφάλιση Ποιότητας.....	8
1.2.3 Φοίτηση.....	11
1.2.4 Εκπαιδευτές.....	12
1.2.5 Οργάνωση - Διοικητική Λειτουργία.....	13
1.3 Η αξία της αρχικής κατάρτισης και της δια βίου μάθησης στη σύγχρονη κοινωνία της γνώσης.....	15
1.4 Η πρόσβαση στην αγορά εργασίας.....	18
Κεφάλαιο 2: Βιβλιογραφική επισκόπηση	22
Εισαγωγή.....	22
2.1 Επισκόπηση ερευνών που αφορούν την απορρόφηση και την πορεία των αποφοίτων ΙΕΚ στην αγορά εργασίας.....	23
2.2 Επισκόπηση ερευνών που εξετάζουν τις επιλογές σπουδαστών ΙΕΚ αναφορικά με συγκεκριμένες ειδικότητες (προσανατολισμοί ως προς την αγορά εργασίας).....	31
2.3 Σύνοψη βασικών ευρημάτων από τις έρευνες που επισκοπήθηκαν.....	35
2.3.1 Ως προς την απορρόφηση και την πορεία των αποφοίτων ΙΕΚ στην αγορά εργασίας.....	35
2.3.2 Ως προς τις επιλογές των σπουδαστών ΙΕΚ αναφορικά με συγκεκριμένες ειδικότητες.....	36
Κεφάλαιο 3: Μεθοδολογία	37
3.1 Σκοπός και ερευνητικά ερωτήματα.....	37
3.2 Μεθοδολογική προσέγγιση.....	38
3.3 Περιγραφή δείγματος και δειγματοληψία.....	39
3.4 Δομή ερωτηματολογίου.....	44

Κεφάλαιο 4: Αποτελέσματα	46
4.1 Η πορεία των αποφοίτων των ΔΙΕΚ στην αγορά εργασίας.....	46
4.2 Οι αντιλήψεις των αποφοίτων σχετικά με τη συμβολή των σπουδών τους στην πορεία τους στην αγορά εργασίας.....	49
4.3 Προτάσεις των αποφοίτων προκειμένου να βελτιωθούν οι προοπτικές ένταξής τους στην αγορά εργασίας.....	52
4.4 Συσχέτιση της πορείας των αποφοίτων των ΔΙΕΚ στην αγορά εργασίας με την ειδικότητά τους, τις στρατηγικές αναζήτησης εργασίας, το κοινωνικό τους κεφάλαιο, το φύλο και την ηλικία τους.....	55
Συνομογραφίες	56
Πηγές	56
Βιβλιογραφία	57
Ελληνόγλωσση.....	57
Ξενόγλωσση.....	59
Διαδίκτυο.....	59
Παράρτημα	61

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΤΟ ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Εισαγωγή

Ο ρόλος και η σημασία δημοσίων Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης φαίνεται πως έχει θεμελιωθεί στην σημερινή κοινωνία. Τόσο η αύξηση του αριθμού των ειδικοτήτων των ΙΕΚ όσο και το μεγάλο ποσοστό επιλογής τους από τους σπουδαστές δείχνουν μια αυξανόμενη δυναμική στον τομέα της κατάρτισης και της επαγγελματικής αποκατάστασης των υποψηφίων.

Πριν όμως από οποιαδήποτε διερεύνηση των παραπάνω κρίνεται αναγκαία η παρουσίαση του πλαισίου της λειτουργίας των δημοσίων ΙΕΚ. Στόχος λοιπόν του 1^{ου} κεφαλαίου είναι να επιχειρήσει να παρουσιάσει το πλαίσιο λειτουργίας των δημοσίων ΙΕΚ καταγράφοντας το Θεσμικό Πλαίσιο στο οποίο υπάγονται, αλλά και να αναλύσει τον Κανονισμό Λειτουργίας τον οποίο ακολουθούν. Στη συνέχεια σχετίζεται η αξία της δια βίου μάθησης με την σύγχρονη κοινωνία της γνώσης και τέλος περιγράφονται οι συνθήκες πρόσβασης στην αγορά εργασίας σε σχέση με τη δια βίου μάθηση.

Αναλυτικότερα η πρώτη ενότητα του 1^{ου} κεφαλαίου καταγράφει το Θεσμικό Πλαίσιο των δημοσίων ΙΕΚ μέσα από την παρουσίαση των φορέων που τα εποπτεύουν και κατευθύνουν τη λειτουργία τους. Επίσης, καταγράφονται οι νόμοι και οι αποφάσεις βάσει των οποίων θεμελιώνεται η δημιουργία τους και οριοθετείται η διαχείριση και η λειτουργία τους.

Στη δεύτερη ενότητα παρουσιάζεται ο Κανονισμός Λειτουργίας των δημοσίων ΙΕΚ ο οποίος περιλαμβάνει: α) το Εκπαιδευτικό Πλαίσιο, όπου με τη σειρά του περιλαμβάνει το επαγγελματικό προφίλ των εκπαιδευομένων βάσει του εκάστοτε οδηγού σπουδών, β) το ισχύον σύστημα Διασφάλισης Ποιότητας, παρουσιάζοντας το πλαίσιο αρχών για τη διασφάλιση της ποιότητας των σπουδών, γ) τη Φοίτηση, όπου καταγράφεται το είδος των μαθημάτων, αλλά και οι προϋποθέσεις επιτυχούς φοίτησης, δ) τους Εκπαιδευτές, με τα κριτήρια και τη διαδικασία επιλογής τους και ε) την Οργάνωση - Διοικητική Λειτουργία, αναλύοντας τους ρόλους της διοίκησης που περιλαμβάνει τον διευθυντή, τον υποδιευθυντή και τη συνέλευση διδασκόντων.

Στην τρίτη ενότητα συνδέεται η αξία της αρχικής κατάρτισης και της δια βίου μάθησης στη σύγχρονη κοινωνία της γνώσης. Καταδεικνύεται δηλαδή η αξία της εκπαίδευσης και συγκεκριμένα των ΙΕΚ μέσω της παροχής επιστημονικών, τεχνικών, επαγγελματικών και πρακτικών γνώσεων χρήσιμων στην κοινωνική και επαγγελματική πορεία των σπουδαστών.

Τέλος, στην τέταρτη ενότητα του κεφαλαίου εκτίθενται οι συνθήκες πρόσβασης της αγοράς εργασίας και παρουσιάζονται οι διάφοροι παράγοντες που την επηρεάζουν. Κλείνοντας την ενότητα επισημάνεται η σχέση της δια βίου μάθησης και της αγοράς εργασίας μέσα στις διαρκώς μεταβαλλόμενες εργασιακές συνθήκες.

1.1 Θεσμικό Πλαίσιο δημοσίων ΙΕΚ

Το πλαίσιο λειτουργίας των δημοσίων Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (Δ.ΙΕΚ) προέρχεται από τη δεκαετία του 1990, όταν τα ΙΕΚ ιδρύθηκαν ως δομές του Οργανισμού Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΟΕΕΚ). Πιο συγκεκριμένα με τον Ν. 2009/1992 καθιερώθηκε το Εθνικό Σύστημα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΕΣΕΕΚ) που είχε ως σκοπό την προώθηση και ανάπτυξη της επαγγελματικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα. Με τον ίδιο νόμο (Ν. 2009/1992) ιδρύθηκε ο ΟΕΕΚ, ένα νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου με σκοπό την οργάνωση, τη λειτουργία και την εποπτεία των Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ).

Τα ΙΕΚ δεν εντάσσονται¹ στο εκπαιδευτικό σύστημα, ούτε σε κάποια εκπαιδευτική βαθμίδα, ενώ επωμίζονται την εκπλήρωση των σκοπών του ΕΣΕΕΚ, με ιδιαίτερους στόχους² την παροχή κάθε είδους επαγγελματικής κατάρτισης, αρχικής ή συμπληρωματικής, καθώς και με την εξασφάλιση αντίστοιχων προσόντων στους εκπαιδευόμενους, με τη διδασκαλία επιστημονικών, τεχνικών, επαγγελματικών και πρακτικών γνώσεων και την καλλιέργεια ανάλογων δεξιοτήτων, ώστε να διευκολύνεται η επαγγελματική τους ένταξη στην κοινωνία και να διασφαλίζεται η προσαρμογή τους στις μεταβαλλόμενες ανάγκες της παραγωγικής διαδικασίας.

Ωστόσο, οι απαιτήσεις και τα δεδομένα της δημόσιας πολιτικής της Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης, με την πάροδο των χρόνων, έχουν εξελιχθεί σημαντικά, με αποτέλεσμα το αρχικό θεσμικό πλαίσιο να καταστεί σταδιακά ανεπίκαιρο και σε πολλά σημεία του δυσλειτουργικό.

Για το λόγο αυτό ψηφίστηκε ο Ν. 3879/2010 ο οποίος τροποποίησε το αρχικό θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας από την αρχική του μορφή. Σύμφωνα με το άρθρ. 12, παρ. 1 του συγκεκριμένου νόμου τα ΙΕΚ αποτελούν νομικά πρόσωπα ή λειτουργούν στο πλαίσιο νομικών προσώπων, τα οποία έχουν κάποια από τις μορφές που

¹ Ν. 2009/1992, άρθρ. 4, παρ. 1

² Ν. 2009/1992, άρθρ. 4, παρ. 2

προβλέπονται από την εθνική ή την κοινοτική νομοθεσία με σκοπό την παροχή υπηρεσιών αρχικής ή συμπληρωματικής επαγγελματικής κατάρτισης. Έχουν οργανωτική διάρθρωση που περιλαμβάνει λειτουργίες διοίκησης, σχεδιασμού της εφαρμογής και εφαρμογής προγραμμάτων αρχικής ή συμπληρωματικής επαγγελματικής κατάρτισης. Διαθέτουν διοικητικό, επιστημονικό ή τεχνικό και εκπαιδευτικό προσωπικό αντίστοιχο προς τις λειτουργίες αυτές, κτηριακή υποδομή, η οποία είναι σύμφωνη με τον κτηριοδομικό κανονισμό, καθώς και εξοπλισμό, που εξυπηρετεί τις παραπάνω λειτουργίες τους. Τα ΙΕΚ εφαρμόζουν πιστοποιημένα προγράμματα αρχικής ή συμπληρωματικής επαγγελματικής κατάρτισης που αντιστοιχούν σε συγκεκριμένα επαγγελματικά περιγράμματα, εφόσον υπάρχουν, και χρησιμοποιούν εκπαιδευτές με ανάλογες γνώσεις ή και εμπειρία.

Σύμφωνα με τον ίδιο νόμο (Ν. 3879/2010) προβλέφθηκε η μεταφορά των δημοσίων ΙΕΚ στη Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης (ΓΓΔΒΜ), η οποία αποτελεί τον επιτελικό φορέα της δια βίου μάθησης στη χώρα, εποπτεύεται από το Υπουργείο Παιδείας και έχει ως αποστολή³ της να σχεδιάζει τη δημόσια πολιτική της διά βίου μάθησης, να διαμορφώνει τους σχετικούς κανόνες, να εκπονεί το αντίστοιχο εθνικό πρόγραμμα και να εποπτεύει την εφαρμογή του.

Την ίδια περίοδο το περιβάλλον της δια βίου μάθησης συνεχώς μεταβάλλεται και διαμορφώνεται με αποτέλεσμα το 2013, τα δημόσια ΙΕΚ να μεταφερθούν στις Περιφέρειες, οι οποίες απέκτησαν πλέον ως αρμοδιότητα την οργάνωση και τη λειτουργία τους. Αντιθέτως, η διαμόρφωση και η εποπτεία του εκπαιδευτικού τους πλαισίου παραμένει στη ΓΓΔΒΜ.

Το ισχύον έως σήμερα θεσμικό πλαίσιο των ΙΕΚ καθορίστηκε τέλος με το Ν. 4186/2013⁴ όπου καθορίζεται τόσο η διοίκηση⁵ όσο και το προσωπικό των ΙΕΚ. Η διαχείριση και λειτουργία των δημοσίων ΙΕΚ και των ΣΕΚ (Σχολές Επαγγελματικής Κατάρτισης) έχει ανατεθεί στο Ινστιτούτο Νεολαίας και Διά Βίου Μάθησης (Ι.ΝΕ.ΔΙ.ΒΙ.Μ.) από τη ΓΓΔΒΜ. Συγκεκριμένα, το Ι.ΝΕ.ΔΙ.ΒΙ.Μ. διαχειρίζεται την πρόσληψη των εκπαιδευτών των δημοσίων ΙΕΚ, των δημοσίων ΣΕΚ και άλλων δομών εκπαίδευσης, ενώ φροντίζει και για την καταβολή της ωριαίας αντιμισθίας τους. Επίσης, έχει επιφορτισθεί με τη διαχείριση δαπανών λειτουργίας των δημοσίων ΙΕΚ και των δημοσίων ΣΕΚ, όπως και κάθε άλλης σχετικής δαπάνης μετά από

³ Ν. 3879/2010, άρθ. 6, παρ. 1

⁴ Ο Ν.4186/2013 τροποποιήθηκε μερικώς με τον Ν.4229/2014

⁵ Ν. 4186/2013, άρθ. 27, παρ.1

έγκριση της ΓΓΔΒΜ. Τέλος, ρυθμίζει τη συντήρηση, επισκευή και αναβάθμιση των κτηριακών υποδομών των δημοσίων ΙΕΚ και των δημοσίων ΣΕΚ ύστερα από σχετική έγκριση της ΓΓΔΒΜ και μεριμνά για την προμήθεια του πάγιου εξοπλισμού τους.⁶

Ολοκληρώνοντας, το σύστημα πιστοποίησης της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης των ΙΕΚ εφαρμόζεται από τον Εθνικό Οργανισμό Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού (ΕΟΠΠΕΠ). Ο ΕΟΠΠΕΠ είναι ένα Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου, εποπτευόμενο από τον Υπουργό Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, με έδρα την Αθήνα. Αποτελεί το διάδοχο φορέα της συγχώνευσης του Εθνικού Οργανισμού Πιστοποίησης Προσόντων (ΕΟΠΠ), του Εθνικού Κέντρου Πιστοποίησης Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΕΚΕΠΙΣ) και του Εθνικού Κέντρου Επαγγελματικού Προσανατολισμού (ΕΚΕΠ).

Ο Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π., σήμερα, αποτελεί τον επιτελικό φορέα διοίκησης του Εθνικού Δικτύου Διά Βίου Μάθησης, καθώς αναπτύσσει και εφαρμόζει ολοκληρωμένο το εθνικό σύστημα πιστοποίησης της μη-τυπικής εκπαίδευσης (αρχικής και συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης και γενικής εκπαίδευσης ενηλίκων) και παρέχει την επιστημονική υποστήριξη των υπηρεσιών του Επαγγελματικού Προσανατολισμού και Συμβουλευτικής στη χώρα μας.⁷ Τέλος, στην αρμοδιότητά του ανήκει επίσης, ο καθορισμός των επαγγελματικών δικαιωμάτων των αποφοίτων των ΙΕΚ καθώς και η οργάνωση των εξετάσεων πιστοποίησης (εθνικού χαρακτήρα) αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης των αποφοίτων των ΙΕΚ.

1.2 Κανονισμός Λειτουργίας των δημόσιων ΙΕΚ

Με το Ν. 3879/2010 προβλέφθηκε η μεταφορά των δημοσίων ΙΕΚ στη ΓΓΔΒΜ. Χορηγήθηκε εξουσιοδότηση για έκδοση Κανονισμού Λειτουργίας των ΙΕΚ, όπου το Τμήμα Επαγγελματικής Επιμόρφωσης της ΓΓΔΒΜ, σε συνεργασία με εξωτερικό σύμβουλο τεχνικής υποστήριξης, προχώρησε στη σύνταξη σχετικού σχεδίου το οποίο έθεσε σε δημόσια διαβούλευση τον νέο κανονισμό λειτουργίας των δημοσίων ΙΕΚ. Το σχέδιο λάμβανε ιδίως υπόψη την επικείμενη μετάβαση των δημοσίων ΙΕΚ στις Περιφέρειες και ενσωμάτωνε στην σύνταξή του την εμπειρία της εφαρμογής του προϋφιστάμενου πλαισίου.

⁶ <https://www.inedivim.gr/εκπαιδευτική-μέριμνα/διαχείριση-λειτουργία-δημοσίων-ιεκ-δημοσίων-σεκ>

⁷ <http://www.eoppep.gr/index.php/el/eoppep/identity>

Η δημόσια διαβούλευση για τον κανονισμό λειτουργίας των Δ.ΙΕΚ ξεκίνησε στις 10 Μαΐου 2013 και έληξε στις 24 Μαΐου 2013 με το σχέδιο του κανονισμού να αποτελείται από πέντε ενότητες: Εκπαιδευτικό Πλαίσιο, Διασφάλιση Ποιότητας, Φοίτηση, Εκπαιδευτές, Οργάνωση - Διοικητική Λειτουργία.⁸

Αποτέλεσμα της δημόσιας διαβούλευσης ήταν ο νέος κανονισμός λειτουργίας των ΙΕΚ με τίτλο «θέσπιση Κανονισμού Λειτουργίας των Δημόσιων και Ιδιωτικών Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ)», με ημερομηνία δημοσίευσης 20 Οκτωβρίου 2013. Το τελικό κείμενο του κανονισμού θεσμοθετήθηκε με την Αρ. 5954 Υπουργική Απόφαση (Εφημερίδα Κυβερνήσεως, ΦΕΚ 1807/2014) ως «Κανονισμός Λειτουργίας Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ) που υπάγονται στη Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης (Γ.Γ.Δ.Β.Μ.)».

1.2.1 Εκπαιδευτικό Πλαίσιο

Σύμφωνα με τον Κανονισμό Λειτουργίας των ΙΕΚ που υπάγονται στη ΓΓΔΒΜ, κάθε ΙΕΚ προσφέρει ορισμένες ειδικότητες σπουδών⁹ προς τους υποψήφιους σπουδαστές του. Το εκπαιδευτικό πλαίσιο κάθε ειδικότητας περιγράφεται από το αντίστοιχο πρόγραμμα σπουδών¹⁰ το οποίο αποτυπώνεται στους αντίστοιχους οδηγούς σπουδών, ανά ομάδα προσανατολισμού επαγγελματών, τομέα ή ειδικότητα.

Κάθε οδηγός σπουδών περιλαμβάνει με σαφήνεια το επαγγελματικό προφίλ καθώς και τα μαθησιακά αποτελέσματα που αναλύονται σε γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες. Επίσης αναλύονται τόσο κατά μάθημα όσο και ειδικότητα, πιστωτικές μονάδες, αντιστοιχίσεις ειδικότητας αλλά και κατάταξης υποψηφίων. Επιπλέον ο εκάστοτε οδηγός σπουδών περιλαμβάνει το ωρολόγιο πρόγραμμα με τη διδακτέα ύλη (θεωρητικής ή εργαστηριακής ενότητας), διαμορφωμένη σύμφωνα με τα επιδιωκόμενα μαθησιακά αποτελέσματα του κάθε μαθήματος, τα προσόντα των εκπαιδευτών, τις μεθόδους διδασκαλίας, τον εξοπλισμό, όπως και τα μέσα διδασκαλίας.

Την ευθύνη της πιστοποίησης των ανωτέρω προγραμμάτων την έχει ο ΕΟΠΠΕΠ, ως αρμόδιος Φορέας, ενώ τα προγράμματα σπουδών της αρχικής

⁸ <http://www.gsae.edu.gr/el/epaggelmatiki-katartisi/i-e-k-institoyta-epaggelmatikis-katartisis/kanonismos-diek>

⁹ βλ. Παράρτημα Πίνακα 5

¹⁰ ΦΕΚ 1807/2014, άρθ. 2, παρ.1

επαγγελματικής κατάρτισης δύνανται να συνδέουν τα μαθησιακά αποτελέσματα με Πιστωτικές Μονάδες, σε εφαρμογή του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων και του European Credit System for Vocational and Education and Training – ECVET που περιγράφεται στη Σύσταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Ιουνίου 2009 (Ε.Ε. C 155/02 της 8.7.2009). Η απόδοση των πιστωτικών μονάδων επιτρέπει τόσο την αντιστοίχιση των αποκτούμενων προσόντων και την ισοτιμία των τίτλων σπουδών, όσο και την κινητικότητα μεταξύ διαφόρων εκπαιδευτικών συστημάτων και των διαφόρων χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.¹¹

1.2.2 Διασφάλιση Ποιότητας

Η δημιουργία ενός πλαισίου αρχών για τη διασφάλιση της ποιότητας στα ΙΕΚ και γενικότερα στη διά βίου μάθηση (ΔΒΜ), βασίστηκε στη θέσπιση ενός ενιαίου και συνεκτικού συστήματος παρακολούθησης και αξιολόγησής, το οποίο ήταν το αποτέλεσμα του αυξανόμενου ενδιαφέροντος όλων των εμπλεκόμενων φορέων, σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο, για την αύξηση της προστιθέμενης αξίας της ΔΒΜ και για τη σωστή και αποτελεσματική αξιοποίηση των πόρων, οικονομικών και άλλων, που επενδύονται σε αυτή.

Ως προς το τελευταίο, η εκπαίδευση και η κατάρτιση έχουν ουσιώδη σημασία για την επίτευξη των στόχων της Στρατηγικής «Ευρώπη 2020»¹². Η διασφάλιση της ποιότητας στα ΙΕΚ αποτελεί λοιπόν μια αποτελεσματική επένδυση υψηλής ποιότητας στη σύγχρονη εκπαίδευση και κατάρτιση, που θέτει τα θεμέλια της μακροπρόθεσμης ευημερίας της Ευρώπης και διευκολύνει βραχυπρόθεσμα τις ανάγκες της Ελλάδος σε τεχνικά επαγγέλματα.

Για τη διασφάλιση της ποιότητας της παρεχόμενης κατάρτισης, τα ΙΕΚ εφαρμόζουν, σε ετήσια βάση, αυτοαξιολόγηση σύμφωνα με το θεσμοθετημένο πλαίσιο «διασφάλιση ποιότητας», που περιλαμβάνει την αξιολόγηση τόσο των εφαρμοζόμενων πολιτικών και διαδικασιών όσο και την αξιολόγηση των μετρήσιμων αποτελεσμάτων επίδοσης.¹³

¹¹ ΦΕΚ 1807/2014, άρθ. 2, παρ.4

¹² http://ec.europa.eu/europe2020/index_el.htm

¹³ ΦΕΚ 1807/2014, άρθ. 5, παρ.1-2

Τα μετρήσιμα αποτελέσματα σχετίζονται με τους δείκτες ποιότητας¹⁴, συμπεριλαμβανομένων των κύριων δεικτών ποιότητας του πλαισίου, τους οποίους οι διευθύνσεις των δημοσίων ΙΕΚ στοχοθετούν και παρακολουθούν συστηματικά, με την εποπτεία της ΓΓΔΒΜ και την υποστήριξη εφαρμογής τους από τον ΕΟΠΠΕΠ.

Για το λόγο αυτό έχει διαμορφωθεί σε συνεργασία με την ΓΓΔΒΜ και τους λοιπούς φορείς διοίκησης του Υπουργείου Παιδείας ένα Εθνικό Πλαίσιο Ποιότητας για τη Διά Βίου Μάθηση (π3) που απευθύνεται εξίσου σε φορείς διοίκησης και παρόχους εκπαίδευσης και κατάρτισης.¹⁵

Η αποτελεσματική τήρηση των θεμελιωδών αρχών ποιότητας προϋποθέτει τη μέτρηση και την αξιολόγηση του βαθμού ενσωμάτωσής τους στο σύστημα και στις λειτουργίες των φορέων, μέσω μετρήσιμων ποιοτικών και ποσοτικών δεικτών ποιότητας.¹⁶ Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Αναφορά για τους δείκτες ποιότητας της διά βίου μάθησης¹⁷, ο ρόλος των δεικτών είναι να περιγράφουν την υφιστάμενη ανά πάσα στιγμή κατάσταση, να ποσοτικοποιούν ποιοτικούς στόχους, να παρέχουν διαρκή ενημέρωση για την πρόοδο της επίτευξης των στόχων, και να παρέχουν ενδείξεις για τους παράγοντες που συνεισφέρουν στην επίτευξη των στόχων.

Οι κύριοι δείκτες είναι, βεβαίως, δυνατό να εμπλουτιστούν, αναλυθούν και εξειδικευτούν περαιτέρω από τους εμπλεκόμενους φορείς ως προς το ακριβές περιεχόμενό τους, βάσει α) των αρμοδιοτήτων και των ρόλων των φορέων και β) των ιδιαίτερων δεδομένων/στοιχείων που οι φορείς θέλουν να μετρήσουν και να αξιολογήσουν¹⁸ στο πλαίσιο και της παρακολούθησης της συμβολής τους στην επίτευξη κοινωνικής συνοχής¹⁹. Προς υποστήριξη των φορέων στο έργο αυτό,

¹⁴ Βλ. Παράρτημα Πίνακα 2

¹⁵ <http://www.eoppep.gr/index.php/el/quality-assurance/national-framework-for-quality-assurance-in-lifelong-learning>

¹⁶ Οι δείκτες ποιότητας έχουν προκύψει από τον συνδυασμό των παρακάτω πηγών: α) Σύσταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου 2009/C 155/01 για τη δημιουργία ευρωπαϊκού πλαισίου αναφοράς για τη διασφάλιση της ποιότητας στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, β) Μελέτη για ένα ενιαίο πλαίσιο ποιοτικής αναβάθμισης αρχικής – συνεχιζόμενης κατάρτισης και εκπαίδευσης ενηλίκων. ΙΝΕ ΓΣΕΕ και ΙΜΕ/ΓΣΒΕΕ, (2010), γ) Παρατηρήσεις και προτάσεις επιμέρους φορέων διά βίου μάθησης.

¹⁷ European Report on Quality Indicators of Lifelong Learning, European Commission, June 2002 σε συνδυασμό με το European Report on Quality Indicators of Lifelong Learning, Joint International IGIP-SEFI Annual Conference 2010, 19- 22 Σεπτεμβρίου 2010, Τριναβα, Σλοβακία.

¹⁸ Για παράδειγμα, ο αριθμός εκπαιδευόμενων είναι δυνατό σε επόμενο επίπεδο να αναλυθεί ανά ηλικιακή ομάδα, ώστε να σχεδιαστούν στοχευόμενες ενέργειες προβολής / προσέλκυσης ανά ομάδα.

¹⁹ Η συμβολή της ΔΒΜ στην κοινωνική συνοχή έγκειται στις δυνατότητες που παρέχει ως προς τη μείωση των κοινωνικών διαφορών που αποτυπώνονται σε παραμέτρους όπως η ηλικία, το εκπαιδευτικό/μορφωτικό επίπεδο, το ύψος των αποδοχών, η διάσταση του φύλου ή το κοινωνικό status (με βάση την εθνικότητα, τη φυλή κλπ.). Ως εκ τούτου η έννοια της κοινωνικής συνοχής δεν μπορεί να

δημιουργήθηκε η εργαλειοθήκη δεικτών ποιότητας (Παράρτημα Πίνακας 2) στη διάβιου μάθηση.²⁰

Ιδιαίτερη σημασία έχει ο τρόπος μέτρησης των κύριων δεικτών ποιότητας (Παράρτημα Πίνακας 3) ενώ επίσης χρήζουν προσοχής και οι δείκτες ποιότητας που συνδέουν την εκπαιδευτική διαδικασία με την αγορά εργασίας (Παράρτημα Πίνακας 4). Η σχέση προκύπτει από τον μέσο όρο της βαθμολογίας σε σχετική ερώτηση προς τους εργοδότες για το αν επιλέγουν αποφοίτους ΙΕΚ ως εργαζόμενους.

Στόχος της διαδικασίας είναι η καταχώρηση των μετρήσιμων αποτελεσμάτων των δεικτών ποιότητας σε ειδική βάση δεδομένων, σύμφωνα με τις διαδικασίες που έχουν θεσπιστεί, ώστε να δημιουργείται το απαραίτητο υπόβαθρο για τη συγκριτική αξιολόγηση μεταξύ των ΙΕΚ με σκοπό τη διαρκή βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών.²¹

Αναλυτικότερα, η ετήσια αυτοαξιολόγηση των ΙΕΚ βασίζεται, μεταξύ άλλων, και στα αποτελέσματα διαμορφωτικών (on-going) αξιολογήσεων και ερευνών, που ενδεικτικά περιλαμβάνουν: έρευνα καταρτιζομένων, έρευνα εκπαιδευτών, έρευνα αποφοίτων, έρευνα εργοδοτών, αξιολογήσεις διαχειριστικών αρχών και αξιολογήσεις από τη ΓΓΔΒΜ.²²

Τα εργαλεία για τη διενέργεια των ερευνών παρέχονται από τη ΓΓΔΒΜ, ώστε να εξασφαλίζεται η ομοιογένεια των συλλεχθέντων στοιχείων, ενώ έρευνες είναι δυνατό να διεξάγονται και σε κεντρικό επίπεδο, τα αποτελέσματα των οποίων προωθούνται στα κατά τόπους ΙΕΚ για λήψη μέτρων βελτίωσης. Τα αποτελέσματα της ετήσιας αυτοαξιολόγησης, καθώς και το υλικό που τεκμηριώνει τα πορίσματά της, συμπεριλαμβανομένων των διαμορφωτικών αξιολογήσεων και ερευνών, αξιολογούνται από ειδική ομάδα αξιολογητών (εξωτερική αξιολόγηση), που συστήνεται από τον ΕΟΠΠΕΠ. Η διαδικασία ολοκληρώνεται με την τελική κοινοποίηση των συμπερασμάτων στη ΓΓΔΒΜ η οποία συντάσσει τη συνολική ετήσια έκθεση για τη ΔΒΜ στην Ελλάδα²³

αποτυπωθεί μονοσήμαντα / μονοδιάστατα σε έναν δείκτη, αλλά είναι απαραίτητη η εξειδίκευση των υπαρχόντων δεικτών (κατά ηλικία, φύλο, εκπαιδευτικό /μορφωτικό επίπεδο, κλπ).

²⁰ Εθνικό Πλαίσιο για τη Διασφάλιση της Ποιότητας στη Δια Βίου Μάθηση (2011), σσ: 28-29

²¹ ΦΕΚ 1807/2014, άρθ. 5, παρ. 3 και 4

²² ΦΕΚ 1807/2014, άρθ. 6, παρ.1

²³ ΦΕΚ 1807/2014, άρθ. 7, παρ.1

1.2.3 Φοίτηση

Κύριο έργο των δημοσίων ΙΕΚ αποτελεί η παροχή υπηρεσιών αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης, μέσω ενός υψηλού επιπέδου προσόντων, με απώτερο σκοπό την απορρόφηση των καταρτιζομένων από την αγορά εργασίας. Για τον λόγο αυτό έχει θεσμοθετηθεί ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο σπουδών ώστε να παρέχει όλες τις απαραίτητες γνώσεις στους σπουδαστές των ΙΕΚ. Οι τελευταίοι κατά την αρχική εγγραφή τους στα δημόσια ΙΕΚ (και ιδιωτικά), όπου επιλέχθηκαν να φοιτήσουν, λαμβάνουν γνώση τόσο του κανονισμού όσο και της σχετικής νομοθεσίας και υπογράφουν δήλωση αποδοχής, με την οποία δηλώνουν ότι έχουν λάβει γνώση των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεών τους.²⁴

Η φοίτηση στα δημόσια ΙΕΚ διαρκεί πέντε εξάμηνα, τα οποία επιμερίζονται σε τέσσερα εξάμηνα θεωρητικής και εργαστηριακής κατάρτισης (συνολικής διάρκειας 1.200 διδακτικών ωρών ειδικότητας) και σε ένα εξάμηνο Πρακτικής Άσκησης ή Μαθητείας (συνολικής διάρκειας 960 ωρών). Η Πρακτική άσκηση δεν είναι απαραίτητο να γίνεται το πέμπτο εξάμηνο, καθώς μπορεί να λαμβάνει χώρα παράλληλα κατά τη διάρκεια του τρίτου και του τέταρτου εξαμήνου φοίτησης.²⁵

Η κατάρτιση των σπουδαστών περιλαμβάνει θεωρητικά, εργαστηριακά, αλλά και μικτά μαθήματα. Τα θεωρητικά μαθήματα έχουν ως σκοπό να αποκτήσουν οι καταρτιζόμενοι τις γνώσεις που είναι απαραίτητες για να κατανοήσουν το γνωστικό αντικείμενο της κατάρτισής τους. Με τη σειρά τους, τα εργαστηριακά μαθήματα πραγματοποιούνται αποκλειστικά σε ειδικούς εργαστηριακούς χώρους (εντός και εκτός ΙΕΚ) και αποβλέπουν στην εμπέδωση του θεωρητικού μέρους και στην απόκτηση δεξιοτήτων. Τέλος, τα μικτά μαθήματα απαιτούν ταυτόχρονη θεωρητική κατάρτιση και απόκτηση δεξιοτήτων αποβλέποντας στην υιοθέτηση θεωρίας και πράξης.²⁶

Η διάρκεια των μαθημάτων είναι σαράντα πέντε λεπτά με τη φοίτηση να είναι υποχρεωτική σε όλα τα μαθήματα και δωρεάν²⁷. Οι σπουδαστές καλούνται να παρακολουθήσουν όλα τα μαθήματα ή εργαστήρια και να ανταποκριθούν θετικά σε μια σειρά αξιολόγησης γνώσεων και ικανοτήτων που περιλαμβάνει σε κάθε περίπτωση υποχρεωτικές εξετάσεις προόδου, τελική εξέταση ή και αξιολόγηση

²⁴ ΦΕΚ 1807/2014, άρθ. 23, παρ.1

²⁵ ΦΕΚ 1807/2014, άρθ. 9, παρ.1-3

²⁶ ΦΕΚ 1807/2014, άρθ.10, παρ.1-3

²⁷ Η δωρεάν φοίτηση στα δημόσια ΙΕΚ ισχύει από το 2013

συμμετοχής σε εργασίες ομαδικές και ατομικές, οι οποίες συνυπολογίζονται με την τελική εξέταση για τον τελική βαθμολόγηση (κλίμακα 1 έως 10) στο τέλος του εξαμήνου.²⁸

Τέλος, η φοίτηση ολοκληρώνεται με επιτυχία όταν οι καταρτιζόμενοι ολοκληρώσουν με επιτυχία τις δοκιμασίες αξιολόγησης και σημειώσουν αριθμό ωριαίων απουσιών μικρότερο ή ίσο του 15% του συνόλου των προβλεπομένων ωρών διδασκαλίας του κάθε μαθήματος κατά τη διάρκεια του εξαμήνου, στρογγυλοποιούμενο στον πλησιέστερο ακέραιο αριθμό. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις και ύστερα από απόφαση της Διοίκησης του ΙΕΚ, το προαναφερθέν όριο μπορεί να αυξάνεται κατά 5% ανά μάθημα, αλλά σε καμία περίπτωση το σύνολο των απουσιών όλων των μαθημάτων στο εξάμηνο κατάρτισης, δεν πρέπει να υπερβαίνει το 20% του συνόλου των προβλεπομένων ωρών κατάρτισης.²⁹

1.2.4 Εκπαιδευτές

Οι εκπαιδευτικοί των δημοσίων ΙΕΚ απασχολούνται ως ωρομίσθιοι εκπαιδευτές που παράσχουν αρχική κατάρτιση με τη διδασκαλία των μαθημάτων (θεωρητικών, εργαστηριακών και μικτών), για τις ειδικότητες που θα λειτουργήσουν στα ΔΙΕΚ.

Οι εκπαιδευτές, που έχουν τα νόμιμα τυπικά προσόντα, επιλέγονται ύστερα από αξιολόγηση των τυπικών τους προσόντων, μετά από δημόσια πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος που προκηρύσσει το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων σε συνεργασία με τη ΓΓΔΒΜ. Δικαίωμα υποβολής αίτησης έχουν όλοι οι ιδιώτες εκπαιδευτές οι οποίοι επιλέγονται με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας, οι συνταξιούχοι, καθώς και οι δημόσιοι εκπαιδευτικοί (δευτεροβάθμιας και πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης) οι οποίοι καλύπτουν θέσεις για συμπλήρωση ωραρίου ή θέσεις που συνιστώνται με πράξη μετάταξης, που εκδίδεται από τον Υπουργό Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων.³⁰

Τα κριτήρια και η διαδικασία επιλογής με την οποία αξιολογούνται οι εκπαιδευτές των ΔΙΕΚ ορίζονται με Υπουργική Απόφαση³¹ στην οποία περιγράφεται αναλυτικά η μοριοδότηση των υποψήφιων εκπαιδευτών. Σύμφωνα με την παραπάνω

²⁸ ΦΕΚ 1807/2014, άρθ.18, παρ.1

²⁹ ΦΕΚ 1807/2014, άρθ.21, παρ.1-2

³⁰ Ν. 4186/2013, άρθ.27, παρ.4

³¹ Υπουργική Απόφαση, Κ1/122418/29-08-2016

οι συνταξιούχοι και οι δημόσιοι υπάλληλοι κατατάσσονται στο τέλος των αξιολογικών πινάκων, ενώ οι υποψήφιοι εκπαιδευτές κατατάσσονται σε δύο αξιολογικούς πίνακες κατάταξης. Σε πιστοποιημένους και εγγεγραμμένους εκπαιδευτές στα μητρώα εκπαιδευτών ενηλίκων και σε μη πιστοποιημένους εκπαιδευτές ενηλίκων.

Κατά την τελική επιλογή οι πιστοποιημένοι και εγγεγραμμένοι εκπαιδευτές στα μητρώα εκπαιδευτών ενηλίκων του ΕΟΠΠΕΠ επιλέγονται κατά προτεραιότητα παντός άλλου, καθώς διαθέτουν την απαραίτητη Πιστοποίηση Εκπαιδευτικής Επάρκειας Εκπαιδευτών Ενηλίκων της μη τυπικής εκπαίδευσης.

Η εκπαιδευτική επάρκεια αποτελεί μια «οριζόντια δεξιότητα» για τους εκπαιδευτές με την οποία δεν πιστοποιούν την ειδικότητά τους (φιλόλογος, οικονομολόγος, γραφίστας, γεωπόνος κ.λπ.), αλλά μέσω της ακολουθούμενης διαδικασίας (εξετάσεις πιστοποίησης σε θεωρητικό και πρακτικό μέρος) πιστοποιείται ότι διαθέτουν τις απαραίτητες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες, (τα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα) προκειμένου να διδάξουν σε ομάδες ενηλίκων, σε δομές της μη τυπικής εκπαίδευσης. Μάλιστα, από 1.9.2017 η πιστοποιημένη εκπαιδευτική επάρκεια θα αποτελεί προϋπόθεση³² προκειμένου ένας εκπαιδευτής να μετάσχει σε χρηματοδοτούμενο από δημόσιους πόρους πρόγραμμα της μη τυπικής εκπαίδευσης.

1.2.5 Οργάνωση - Διοικητική Λειτουργία

Η διοικητική λειτουργία των ΙΕΚ αποτελείται από μια τριμερή δομή που ασκείται από τον διευθυντή, τον υποδιευθυντή και από τη συνέλευση διδασκόντων.

Ο διευθυντής προΐσταται του προσωπικού των ΙΕΚ καθώς είναι ο επιστημονικός/παιδαγωγικός υπεύθυνος, αρμόδιος για τα θέματα που αφορούν την εύρυθμη και αποτελεσματική λειτουργία τους. Εκτός όμως από τα διοικητικά του καθήκοντα ευθύνεται και για την οικονομική διαχείριση των ΙΕΚ, καθώς επίσης και για την τήρηση των νόμων, των εγκυκλίων και των αποφάσεων. Ενημερώνει τη ΓΓΔΒΜ για τα θέματα του ΙΕΚ και αναθέτει στους εκπαιδευτικούς συγκεκριμένες αρμοδιότητες που συνδέονται με το γενικότερο εκπαιδευτικό έργο. Ο διευθυντής

³² Ν.4342/2015, άρθ.39

τέλος δεν ασκεί διδακτικά καθήκοντα, ενώ όταν απουσιάζει ή κωλύεται, αναπληρώνεται από τον υποδιευθυντή.³³

Ο υποδιευθυντής με τη σειρά του συνεπικουρεί τον διευθυντή στην άσκηση των καθηκόντων του και τον αναπληρώνει όποτε χρειάζεται. Ο υποδιευθυντής χρειάζεται να έχει γνώση και εμπειρία σε διδακτικές μεθόδους της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης και στην επιμόρφωση εκπαιδευτών, ώστε να παρακολουθεί και να εποπτεύει την εκπαιδευτική διαδικασία, αλλά και να είναι σε θέση να συντονίζει τη διαδικασία αξιολόγησής της. Ειδικότερα, ο υποδιευθυντής μεριμνά για την υλοποίηση του διοικητικού έργου, εκτελεί τις αποφάσεις του διευθυντή και της συνέλευσης των διδασκόντων που αφορούν σε θέματα φοίτησης των σπουδαστών και όσες άλλες αρμοδιότητες του αναθέτει ο διευθυντής. Ο υποδιευθυντής, όπως και ο διευθυντής δεν ασκεί διδακτικά καθήκοντα παρά μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις ύστερα από έγκριση της ΓΓΔΒΜ.³⁴

Η διοικητική λειτουργία των ΙΕΚ ολοκληρώνεται με τη συνέλευση των διδασκόντων, στην οποία συμμετέχουν οι εκπαιδευτικοί που υπηρετούν στη μονάδα με οποιαδήποτε σχέση εργασίας. Στο σύλλογο προεδρεύει ο διευθυντής του ΙΕΚ με τη συνέλευση να συνεδριάζει, τακτικά ή έκτακτα (ύστερα από πρόσκληση του προέδρου της ή το ζητήσει τουλάχιστον το ένα τρίτο των μελών της) με τις τακτικές συνελεύσεις να πραγματοποιούνται υποχρεωτικά πριν από την έναρξη του διδακτικού έτους και στο τέλος κάθε εξαμήνου ή τριμήνου. Η συνέλευση συμβάλλει στη χάραξη των κατευθύνσεων της εκπαιδευτικής πολιτικής, στην ομαλή λειτουργία, καθώς και στην παιδαγωγική διευθέτηση των σπουδαστικών ζητημάτων. Επίσης, διαπιστώνει και αξιολογεί τις εκπαιδευτικές ανάγκες και αξιοποιεί τις δυνατότητες συνεργασίας ανάμεσα στο προσωπικό, τα στελέχη της εκπαίδευσης και τους φορείς της τοπικής κοινωνίας. Αποφασίζει για θέματα φοίτησης, επίδοσης και διαγωγής των σπουδαστών και εισηγείται στον διευθυντή των ΙΕΚ το είδος και τη μορφή της εκπαιδευτικής κατάρτισης που θα υλοποιηθεί.³⁵

³³ ΦΕΚ 1807/2014, άρθ. 24, παρ. 1-7

³⁴ ΦΕΚ 1807/2014, άρθ. 24, παρ. 8-9

³⁵ ΦΕΚ 1807/2014, άρθ. 24, παρ. 10-12

1.3 Η αξία της αρχικής κατάρτισης και της δια βίου μάθησης στη σύγχρονη κοινωνία της γνώσης

Οι τρέχουσες αλλαγές³⁶ έχουν αυξήσει τις ευκαιρίες πρόσβασης όλων των ατόμων στην πληροφορία και στη γνώση. Ταυτόχρονα, όμως, αυτά τα φαινόμενα επιφέρουν τροποποιήσεις των απαραίτητων ικανοτήτων και των συστημάτων εργασίας, τα οποία χρειάζονται σημαντικές προσαρμογές. Η εξέλιξη αυτή έχει αυξήσει την αβεβαιότητα για όλους τους πολίτες ενώ για ορισμένους έχει δημιουργήσει ανυπόφορες καταστάσεις αποκλεισμού. Η θέση του κάθε ατόμου στην κοινωνία καθορίζεται όλο και περισσότερο από τις γνώσεις που έχει καταφέρει να αποκτήσει. Η μελλοντική κοινωνία φαίνεται να είναι μια κοινωνία που θα μπορεί να επενδύει στην ευφυΐα, μια κοινωνία όπου ο κόσμος θα διδάσκει και θα μαθαίνει, όπου ο καθένας θα μπορεί να οικοδομήσει τα δικά του προσόντα. Με άλλα λόγια, μια κοινωνία της γνώσης.³⁷

Η ταύτιση της ελληνικής κοινωνίας με τη γνώση χαρακτηριζόταν ανέκαθεν από μια εντονότατη ζήτηση για γενική εκπαίδευση και κατ' επέκταση για πανεπιστημιακές σπουδές. Όμως, η επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση είχε μικρή απήχηση στους νέους, με την τελευταία να εξακολουθεί να θεωρείται διέξοδος ανάγκης, παρά τις συνεχείς προσπάθειες της πολιτείας να την αναδείξει σε εναλλακτική λύση ισότιμη προς τη γενική εκπαίδευση. Μάλιστα, παρά την ύπαρξη ερευνητικών στοιχείων³⁸ που εμφανίζουν τους αποφοίτους της γενικής εκπαίδευσης να συναντούν σημαντικές δυσκολίες στην εύρεση απασχόλησης και τελικά να οδηγούνται σε διαφορετικές επιλογές εργασίας, η επαγγελματική εκπαίδευση δεν εμφανίζει μεγάλα ποσοστά επιλογής.

Ο τομέας της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης στην Ελλάδα εντάσσεται στο πεδίο της μη τυπικής εκπαίδευσης (non formal education) και αποσκοπεί στην παροχή υπηρεσιών κατάρτισης. Στο πλαίσιο της μη τυπικής εκπαίδευσης, δηλαδή της εκπαίδευσης που παρέχεται σε ένα οργανωμένο πλαίσιο εκτός του τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος, τα παραγόμενα εκπαιδευτικά αποτελέσματα μπορούν να οδηγήσουν στην απόκτηση πιστοποιητικών αναγνωρισμένων από την ελληνική Πολιτεία. Ειδικότερα στο χώρο της επαγγελματικής κατάρτισης εντάσσονται

³⁶ Βιομηχανικό, τηλεπικοινωνιακό και τεχνολογικό επίπεδο

³⁷ Λευκό Βιβλίο ΕΕ, 1996:5

³⁸ Έρευνα CEDEFOR, 2004 (βλ. Παράρτημα Πίνακα: 1)

δραστηριότητες που προσφέρουν βασικές επαγγελματικές γνώσεις, ικανότητες και δεξιότητες σε ειδικότητες και εξειδικεύσεις με στόχο την ένταξη, επανένταξη, επαγγελματική κινητικότητα και ανέλιξη του ανθρωπίνου δυναμικού στη σφαίρα της απασχόλησης, καθώς και ευκαιρίες για μακροπρόθεσμη επαγγελματική και προσωπική ανάπτυξη. Επιπροσθέτως, ο τομέας της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης εντάσσεται στη μετα-δευτεροβάθμια, μη υποχρεωτική εκπαίδευση παρέχοντας επίσημη και θεσμικά αναγνωρισμένη κατάρτιση η οποία συγκροτεί έναν από τους βασικούς πυλώνες της μη τυπικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα.

Ειδικότερα, οι κύριοι στόχοι των φορέων επαγγελματικής κατάρτισης στην Ελλάδα αναλύονται στην εξασφάλιση των κατάλληλων προσόντων (ανάλογα με την επιλεγόμενη ειδικότητα) στους συμμετέχοντες μέσω της παροχής επιστημονικών, τεχνικών, επαγγελματικών και πρακτικών γνώσεων. Στην παροχή της δυνατότητας να αναπτύσσουν οι εκπαιδευόμενοι τις αντίστοιχες με την ειδικότητα τους δεξιότητες, στη διευκόλυνση της επαγγελματικής τους ένταξης στην κοινωνία και την αγορά εργασίας και τέλος στην εξασφάλιση της προσαρμογής τους στις μεταβαλλόμενες ανάγκες της παραγωγικής διαδικασίας.³⁹

Προκύπτει λοιπόν πως η αξιοποίηση των γνώσεων που αποκτώνται από τους εκπαιδευόμενους καθ' όλη τη διάρκεια της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης δεν είναι περιορισμένη και εγκλωβισμένη στην παροχή ενός διπλώματος, αλλά εξυπηρετεί στο άνοιγμα νέων τρόπων αναγνώρισης των δεξιοτήτων. Με τον τρόπο αυτό η αύξηση της γνώσης αποτελεί την υψίστη προτεραιότητα. Γεγονός που περνάει από μια ολόκληρη σειρά μέτρων, η λήψη των οποίων θωρακίζει τους καταρτιζόμενους στην έλευση της γνωστικής κοινωνίας που πλέον διανύουμε μέσω της δια βίου μάθησης.

Η έννοια της δια βίου εκπαίδευσης φαίνεται να κυριαρχεί στον εκπαιδευτικό χώρο σήμερα⁴⁰, καθώς τη συναντάμε τόσο σε κείμενα διεθνών οργανισμών⁴¹, όσο και σε εξαγγελίες εθνικών κυβερνήσεων. Η πορεία προς αυτή την κατεύθυνση δημιουργεί νέα δεδομένα στην εκπαίδευση των ενηλίκων, καθώς η δια βίου μάθηση θεωρείται ως η απάντηση στο αίτημα για μεγαλύτερη πρόσβαση στη γνώση. Φαίνεται πως είναι το κλειδί για την κοινωνία της μάθησης, στην οποία οι γνώσεις και οι δεξιότητες

³⁹ Γούλας κ. συν., (2013), σσ: 36-37

⁴⁰ Η έννοια της δια βίου εκπαίδευσης και η χρηματοδότησή της δεν είναι απολύτως σύγχρονη. Η ένταξη της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Ένωση είχε ως αποτέλεσμα να χρηματοδοτείται η χώρα μας από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο μέσω του Α΄ Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης (1989-1993) γεγονός που προκάλεσε ριζικές αλλαγές στην Εκπαίδευση Ενηλίκων.

⁴¹ ΟΟΣΑ, PIAAC

διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στην προσωπική ανάπτυξη, στην επαγγελματική επιτυχία, αλλά και στην αποφυγή του κοινωνικού αποκλεισμού. Το ενδιαφέρον για τη δια βίου εκπαίδευση προέρχεται από την πεποίθηση ότι οι πολιτικές σε θέματα εκπαίδευσης έχουν για στόχο τη δημιουργία μιας ανταγωνιστικής οικονομίας, με ευκαιρίες στην αγορά εργασίας, ενώ παράλληλα εκπληρώνουν θεμελιώδεις κοινωνικούς, πολιτικούς και πολιτιστικούς στόχους⁴².

Ταυτόχρονα φαίνεται πως η δια βίου εκπαίδευση, τη σύγχρονη εποχή, απευθύνεται στους ενδιαφερόμενους, όχι πλέον ως ευκαιρία ή δικαίωμα γνώσης, αλλά ως υποχρέωση ή ως «καταναγκασμός» προκειμένου να διατηρήσουν την ανταγωνιστικότητά τους ως εργαζόμενοι, αλλά και ως ενεργά μέλη του κοινωνικού ιστού.⁴³

Ως προς το περιβάλλον της εκπαίδευσης, ένα βασικό στοιχείο που επηρεάζει τη σχέση της δια βίου μάθησης με την κοινωνία της γνώσης είναι η μετάβαση από τον όρο δια βίου εκπαίδευση στον όρο δια βίου μάθηση. Πραγματικά ενώ κατά το παρελθόν ο κυρίαρχος όρος είχε να κάνει με την εκπαίδευση (επαναλαμβανόμενη εκπαίδευση, συνεχιζόμενη εκπαίδευση, δια βίου εκπαίδευση), τώρα φαίνεται να κυριαρχεί η μάθηση. Μελετώντας⁴⁴ τους δύο όρους φαίνεται πως δεν έχουν το ίδιο περιεχόμενο. Ο Peter Jarvis, ως θεωρητικός της εκπαίδευσης ενηλίκων, ισχυρίζεται πως δεν πρόκειται για όμοιες έννοιες, καθώς η εκπαίδευση και η μάθηση είναι εξ ορισμού διακριτές.⁴⁵ Η εκπαίδευση αναφέρεται σε μια θεσμοθετημένη και ελεγχόμενη παιδαγωγική διαδικασία από την πλευρά της πολιτείας ή άλλου φορέα, με στόχο τη μετάδοση ενός συστήματος γνώσεων και αξιών. Βασικά γνωρίσματά της αποτελούν η οργανωμένη μορφή διεξαγωγής της και οι επίσημες και ελεγχόμενες προδιαγραφές.⁴⁶ Αντίστοιχα, η μάθηση αναφέρεται, κατά το συμπεριφορισμό, σε μια «περίπου μόνιμη αλλαγή της συμπεριφοράς του ατόμου, που είναι αποτέλεσμα άσκησης ή εμπειρίας» ή σε μετασχηματισμούς εσωτερικών αναπαραστάσεων που

⁴² OECD, 1996 και European Commission, 1995: 2000

⁴³ Tight, 1999:14

⁴⁴ **Εκπαίδευση:** 1) η συστηματική διαδικασία μετάδοσης γνώσεων και ανάπτυξης δεξιοτήτων σχετικά με συγκεκριμένο αντικείμενο, 2) ο θεσμός που αποσκοπεί στη συστηματική διδασκαλία μαθητών και σπουδαστών, στην ανάπτυξη των πνευματικών, σωματικών και ηθικών ικανοτήτων του ανθρώπου μέσα από ιδρύματα και συγκεκριμένες μεθόδους. **Μάθηση:** 1) η διαδικασία αποκτήσεως γνώσεων και δεξιοτήτων ως αποτέλεσμα συστηματικής μελέτης και παιδείας, 2) η μεταβολή των δυνατοτήτων κάποιου σε ικανότητες ως αποτέλεσμα πρακτικής εξασκήσεως και εμπειρίας. (Λεξικό Μπαμπινιώτη, σσ: 580 και σ: 1041 αντίστοιχα).

⁴⁵ Jarvis, 1995:1

⁴⁶ Ξωχέλλης, 1989:1685

γίνονται αντιληπτοί σε εκδηλώσεις της συμπεριφοράς. Είναι το αποτέλεσμα της αλληλεπίδρασης του ατόμου με το περιβάλλον του.⁴⁷

Η μετάβαση αυτή από τη δια βίου εκπαίδευση στη δια βίου μάθηση, ή από την εκπαίδευση στη μάθηση, ή, τέλος, κατά τον Green, «από το σχολείο στην κοινωνία»⁴⁸ αναπόφευκτα δίνει μεγάλα περιθώρια αυτονομίας στους ίδιους τους εκπαιδευόμενους. Αυτό σημαίνει, κατά την UNESCO, το τέλος των ανελαστικών εκπαιδευτικών συστημάτων κι ότι η δια βίου μάθηση μπορεί να είναι προσαρμοσμένη στις ιδιαίτερες ανάγκες και την κουλτούρα εκείνων που μαθαίνουν.⁴⁹

1.4 Η πρόσβαση στην αγορά εργασίας

Όπως η κοινωνία της γνώσης για να υπάρξει έχει ανάγκη τη δια βίου μάθηση, έτσι και η δια βίου μάθηση με τη σειρά της προϋποθέτει ένα διαχρονικό αγώνα επιμόρφωσης - επαναμόρφωσης όλων των ανθρώπων καθ όλη τη διάρκεια της ζωής τους. Μέσα σε μια συνεχώς μεταβαλλόμενη αγορά εργασίας, όχι μόνο κατά είδος αλλά και κατά τρόπο, οι εργαζόμενοι καλούνται να επιδείξουν μια δια βίου προσαρμοστικότητα, για να μπορέσουν να κερδίσουν το ζητούμενο, δηλαδή τη διαρκή, δια βίου, εργασία τους.

Η τελευταία μπορεί να ορισθεί ως η καταβολή της ανθρώπινης προσπάθειας, πνευματικής ή σωματικής, για την παραγωγή οικονομικών αγαθών και υπηρεσιών⁵⁰. Όμως, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ότι η προσφορά εργασίας δεν είναι ανεξάρτητη διαδικασία, καθώς καθορίζεται από διάφορους παράγοντες και διακρίσεις, που μπορούν να την μεταβάλλουν σε μια δεδομένη περίοδο. Το μέγεθος του πληθυσμού, τα ποσοστά συμμετοχής των διάφορων κατηγοριών του πληθυσμού στο εργατικό δυναμικό, ο αριθμός των ωρών εργασίας και η ένταση και η ποιότητα⁵¹ της προσφερόμενης εργασίας αποτελούν ορισμένους παράγοντες που καθορίζουν την αγορά εργασίας. Καθένας από τους παραπάνω μπορεί με τη σειρά του να επηρεάσει ή και να επηρεαστεί από άλλους ειδικότερους παράγοντες ανάλογα με την κάθε

⁴⁷ Κωσταρίδου-Ευκλείδη, 1989: 2972-2973

⁴⁸ Green, 2002: 612

⁴⁹ Σαμαρά, 2008:89

⁵⁰ Λιανού και Νταούλη-Ντεμούση, 1998:25

⁵¹ Η ποιότητα της εργασίας δεν είναι ίδια μεταξύ των ατόμων. Εξαρτάται από επιμέρους χαρακτηριστικά όπως: η ηλικία, το επίπεδο εκπαίδευσης (απόφοιτοι Λυκείου, ΙΕΚ, Πανεπιστήμιου, κλπ) το επίπεδο εξειδίκευσης και κατάρτισης, την εμπειρία και τις ικανότητές τους. (Λιανού και Νταούλη-Ντεμούση, 1998:28)

περίπτωση.⁵² Η ύπαρξη διακρίσεων στην αγορά εργασίας συμβιβάζεται με το ανταγωνιστικό περιβάλλον μόνο εάν υποτεθεί ότι η αγορά αντανακλά διακρίσεις που υπάρχουν έξω από αυτή.⁵³

Εστιάζοντας στη σχέση ζήτηση και προσφορά επαγγελματιών φαίνεται πως η ζήτηση των επαγγελματιών σήμερα αντανακλά τη διάρθρωση της εργασίας που συνδέεται με την αντίστοιχη δομή της οικονομίας. Όταν ένας παραγωγικός κλάδος διευρύνεται και αυξάνει τη συμμετοχή του στο σύνολο της οικονομίας, τότε είναι φυσικό να αυξάνει και η ζήτηση στα επαγγέλματα που καλύπτει διαμορφώνοντας αντίστοιχα και την αγορά εργασίας.⁵⁴

Ενώ ο χώρος της αγοράς εργασίας χαρακτηρίζεται τόσο από τον υψηλό ανταγωνισμό όσο και από την υψηλή κατάρτιση των νέων, η επαγγελματική εκπαίδευση θεωρείται μέχρι σήμερα (από τους πολιτικούς και οικονομικούς φορείς) ως αποκλειστικό καθήκον του κράτους και όχι ένα πεδίο παρέμβασης και συνευθύνης και των κοινωνικών εταίρων. Στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα υπάρχει από ελάχιστη έως μηδενική διασύνδεση μεταξύ της οικονομίας και των επιχειρήσεων αφενός και του σχολείου και της τεχνικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης αφετέρου. Κατά συνέπεια η επαγγελματική εκπαίδευση πραγματοποιείται κατά βάση αποσυνδεδεμένη από τις απαιτήσεις της οικονομίας και της αγοράς εργασίας. Με τον τρόπο αυτό οι αναδυόμενες νέες ποσοτικές και ποιοτικές απαιτήσεις όσον αφορά τα μελλοντικά προφίλ των επαγγελματιών δραστηριοτήτων και δεξιοτήτων δεν έχουν ληφθεί σε μεγάλο βαθμό υπόψη, με αποτέλεσμα η εν λόγω δομή να οδηγεί σε μια διαχρονικά υψηλή διαρθρωτική ανεργία, η οποία με την παρούσα κρίση ενισχύθηκε σημαντικά και μετατράπηκε σε ανεργία ελλειπούς ζήτησης.⁵⁵

Μέσω της δια βίου μάθησης, ο ίδιος ο εκπαιδευόμενος τοποθετείται στο επίκεντρο και συνδέεται με την ανάδυση της ατομικότητάς του στις σύγχρονες νεωτερικές κοινωνίες, όπου οι πολλαπλές ταυτότητες συνθέτουν τη νέα πραγματικότητα. Οι ιδιαίτερες ανάγκες των αποδεκτών (ή καταναλωτών: στις περιόδους που υπήρχε χρηματική συμμετοχή) του εκπαιδευτικού αγαθού απαιτούν ώστε και το ίδιο το αγαθό να προσφέρει πολλαπλές επιλογές. Αυτή την ευελιξία και την πολλαπλότητα επιλογών υπηρετεί η δια βίου μάθηση.⁵⁶

⁵² Λιανού και Νταούλη-Ντεμούση, 1998:25

⁵³ Θεοχαράκης, 2006:196

⁵⁴ Κατσανέβας, 2001:278

⁵⁵ Ιωαννίδου, 2014: 9

⁵⁶ Σαμαρά, 2008:90

Ο νέος τύπος εργαζόμενου συνδέεται πλέον με το χώρο της εκπαίδευσης και υποστηρίζεται από το μοντέλο της δια βίου μάθησης, το οποίο δεν αποτελεί μια μόνο πτυχή της εκπαιδευτικής πολιτικής αλλά την αξιωματική αρχή, η οποία διέπει και κατευθύνει όλες τις ενέργειες σε ολόκληρο το φάσμα της εκπαίδευσης και των αντίστοιχων πολιτικών.

Το ανθρώπινο κεφάλαιο τοποθετείται στο επίκεντρο των πολιτικών, οικονομικών και κοινωνικών προτεραιοτήτων για τη διαμόρφωση μιας οικονομίας και κοινωνίας της γνώσης. Η προβληματική που αναπτύσσεται αφορά στις αλλαγές που συντελούνται γύρω από την οργάνωση της εργασίας και τον ρόλο του ανθρώπινου δυναμικού στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των οικονομιών της Ευρώπης.⁵⁷ Μέσα σε αυτό το πλαίσιο και προκειμένου να αξιοποιηθούν οι δυνατότητες του ανθρώπινου δυναμικού η δια βίου μάθηση εκλαμβάνεται ως μοχλός και ως προϋπόθεση για την αναβάθμιση των παραγωγικών δραστηριοτήτων.⁵⁸ Επομένως, κρίνεται αναγκαία για την αύξηση της ανταγωνιστικότητας των ατόμων στην παγκοσμιοποιημένη αγορά εργασίας και θεωρείται αποτελεσματική για την ενεργητική προσαρμοστικότητα των ατόμων στις μεταβαλλόμενες κοινωνικές και γνωστικές απαιτήσεις της πολυπολιτισμικής κοινωνίας και χαρακτηρίζεται επίσης ως μέσο αποφυγής του κοινωνικού αποκλεισμού για περιθωριοποιημένες ομάδες του πληθυσμού. Έτσι, η υιοθέτηση της δια βίου μάθησης σε υπερεθνικό επίπεδο συνιστά μια ευθεία αναγνώριση από τα κράτη των αλλαγών στην πολιτική οικονομία των διεθνών σχέσεων και της εντεινόμενης ανάγκης για μια μορφή εκπαίδευσης, που θα συμβάλλει στην πολιτική και οικονομική επιβίωση των κρατών⁵⁹ και αποτελεί τη συναίρεση της αναπαραγωγικής πλευράς της εκπαίδευσης με τη στρατηγική της επένδυσης στο ανθρώπινο κεφάλαιο για τη διατήρηση του ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος^{60, 61}.

Η μετάβαση από την εκπαίδευση στην εργασία είναι μια κρίσιμη περίοδος για τους εκπαιδευόμενους, γιατί οι αποκτηθείσες γνώσεις και ικανότητες δοκιμάζονται έναντι των απαιτήσεων της αγοράς εργασίας. Η έκταση στην οποία η μάθηση μεταφράζεται σε ικανότητες και καλή επίδοση στο χώρο εργασίας, καθώς και οι εργασιακές συνθήκες σε αυτό το επίπεδο, έχουν ένα αξιοσημείωτο αποτέλεσμα στην

⁵⁷ Γουβιάς, 2002: 1

⁵⁸ Βιτσιλάκη, 2002: 37

⁵⁹ Murphy, 2005: 129

⁶⁰ Olesen, 2006: 12

⁶¹ <http://cretaadulthoodeduc.gr/blog/?p=679>

κοινωνική διάχυση, στη μελλοντική δραστηριότητα του εργατικού δυναμικού και στις οικονομικές απολαβές του. Εξάλλου, σε μια ελεύθερη αγορά εργασίας η γενικότερη επιτυχία ενός εκπαιδευτικού συστήματος εκφράζεται μέσα από την επιτυχία του ατόμου να εξασφαλίσει και να διατηρήσει μια θέση απασχόλησης, καθώς και από το επίπεδο των χρηματικών απολαβών που θα εξασφαλίσει βάσει των δεξιοτήτων – ικανοτήτων του. Η πρόκληση αυτή είναι εντονότερη στη σημερινή αγορά εργασίας, η οποία χαρακτηρίζεται από αντιφατικές απαιτήσεις: οι εργοδότες αναζητούν άτομα που κατέχουν γενικές γνώσεις και επομένως είναι σε θέση να προσαρμόζονται εύκολα, αλλά ταυτόχρονα έχουν και ειδικές γνώσεις, ώστε να μπορούν να αξιοποιηθούν άμεσα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

Εισαγωγή

Η παρούσα βιβλιογραφική επισκόπηση στηρίχθηκε σε εμπειρικές έρευνες και μελέτες οι οποίες αντιστοιχούν τόσο στην τρέχουσα περίοδο, όσο και σε προηγούμενες περιόδους προκειμένου να διαπιστωθεί εάν τα πορίσματα τους έχουν μεταβληθεί ή αν πρόκειται για χαρακτηριστικά που δεν μεταβλήθηκαν στο χρόνο παρ' όλες τις επιλογές σε επίπεδο πολιτικών και θεσμικών αποφάσεων. Άλλωστε, η διαχρονική επισκοπική μελέτη είναι απαραίτητη στο χώρο της εκπαίδευσης καθώς τα αποτελέσματα μιας εκπαιδευτικής διαδικασίας απαιτούν μεγάλο χρονικό διάστημα για να εμφανιστούν.

Αναλυτικότερα αναζητήθηκαν και μελετήθηκαν έρευνες που εστιάζουν: α) στο βαθμό της απορρόφησης και της πορείας των αποφοίτων των ΙΕΚ στην αγορά εργασίας, β) στους λόγους που οδηγούν τους σπουδαστές να επιλέξουν μια συγκεκριμένη ειδικότητα καθώς και γ) στο ευρύτερο πλαίσιο της διασύνδεσης των προγραμμάτων σπουδών των ΙΕΚ με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας.

Η αναζήτηση της σχετικής βιβλιογραφίας έγινε μέσα από ηλεκτρονικές πηγές, από επιτόπια αναζήτηση σε βιβλιοθήκες και από δια ζώσης επαφές με τους αρμόδιους Φορείς. Αναζητήθηκαν δημοσιευμένες μελέτες και έρευνες που εστιάζουν στην Εκπαίδευση Ενηλίκων και στη Δια Βίου Μάθηση σε αποθετήρια και ψηφιακές βάσεις όπως του Συνδέσμου των Ελληνικών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών Heal-Link (Hellenic Academic Libraries Link), του Συλλογικού καταλόγου των Ελληνικών Ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών Σ.Κ.Ε.Α.Β., του Συνδέσμου Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών ΣΕΑΒ και του ZePHYRo (Acces to the Greek Academic Library Catalogs). Επίσης, έγινε αναζήτηση για έρευνες στην Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ) και σε Φορείς που ασχολούνται με τη Δια Βίου Μάθηση και τα ΙΕΚ, όπως στο Ίδρυμα Νεολαίας και Διά Βίου Μάθησης (Ι.ΝΕ.ΔΙ.ΒΙ.Μ.), στον Εθνικό Οργανισμό Πιστοποίησης Προσόντων Επαγγελματικού Προσανατολισμού (ΕΟΠΠΕΠ) και στην Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης και Νέας Γενιάς (ΓΓΔΒΜ).

Για την βιβλιογραφική επισκόπηση χρειάστηκε στοχευμένη έρευνα καθώς η μελέτη των δημοσίων ΙΕΚ περιορίζει το εύρος του ερευνητικού ενδιαφέροντος στην ελληνική επικράτεια, καθώς πρόκειται για εμπειρικές έρευνες και μελέτες ελληνικού εκπαιδευτικού θεσμού. Η αναζήτηση αρχικά έγινε με λέξεις-φράσεις κλειδιά που αφορούσαν γενικά το πεδίο της Δια Βίου Μάθησης όπως: εκπαίδευση ενηλίκων

(Adult Education), διά βίου εκπαίδευση (Lifelong education), αγορά εργασίας, αρχική κατάρτιση (Initial training), επαγγελματική εκπαίδευση (Vocational education), επαγγελματική κατάρτιση (Vocational training), Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης.

Η αναζήτηση ολοκληρώθηκε με τη συλλογή των ερευνών μέσα από στενότερους όρους που προέκυπταν από τη μελέτη των περιλήψεων και των σχετικών συμπερασμάτων. Ακλούθησε η ανάλογη αξιολόγηση και η τελική κατηγοριοποίηση των επιλεγόμενων ερευνών στις εξής θεματικές ενότητες:

- i. απορρόφηση - πορεία των αποφοίτων ΙΕΚ στην αγορά εργασίας.
- ii. επιλογές των σπουδαστών ΙΕΚ σε συγκεκριμένες ειδικότητες (προσανατολισμοί ως προς την αγορά εργασίας).
- iii. διασύνδεση των προγραμμάτων σπουδών των ΙΕΚ με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας.

Στη βιβλιογραφική επισκόπηση που ακολουθεί παρουσιάζονται συνοπτικά τα κύρια σημεία των ερευνών για κάθε μια από τις προαναφερόμενες θεματικές, ενώ στο τέλος παρουσιάζεται η σύνοψη βασικών ευρημάτων.

2.1 Επισκόπηση ερευνών που αφορούν την απορρόφηση και την πορεία των αποφοίτων ΙΕΚ στην αγορά εργασίας.

Αρχικά, στην πρόσφατη έρευνα της Κασσιώτη (2008) μελετάται η επαγγελματική κατάσταση των αποφοίτων στα ΙΕΚ της Κω και διερευνάται ο βαθμός επίτευξης των στόχων των προγραμμάτων κατάρτισης καθώς και η αποτελεσματικότητά τους σε σχέση με την τοπική αγορά εργασίας. Παράλληλα η έρευνα προσπαθεί να δώσει μια τεκμηριωμένη απάντηση στο ερώτημα κατά πόσο οι νέοι απόφοιτοι του ΙΕΚ βρίσκουν μια θέση στην αγορά εργασίας κι αν είναι αυτή σχετική με τα προσόντα κατάρτισής τους. Σκοπός της έρευνας λοιπόν ήταν η διερεύνηση της αποτελεσματικότητας των ΙΕΚ της Κω σε σχέση με την επαγγελματική αποκατάσταση των αποφοίτων στις ειδικότητες που καταρτίστηκαν.

Το δείγμα που επιλέχθηκε αποτελούσε 50 αποφοίτους του ΙΕΚ της Κω, οι οποίοι καταρτίστηκαν σε αυτό κατά την περίοδο 1999-2006 στο τομέα Χρηματοπιστωτικών και Διοικητικών Υπηρεσιών. Χρησιμοποιήθηκε δομημένο ερωτηματολόγιο ερωτήσεων κλειστού τύπου είτε με επιτόπια επίσκεψη στο χώρο εργασίας τους είτε με τηλεφωνική επικοινωνία.

Τα αποτελέσματα έδειξαν πως μετά την αποφοίτησή τους από το ΙΕΚ σχεδόν όλοι οι ερωτώμενοι (98%) εργάστηκαν για κάποιο χρονικό διάστημα. Η πρώτη απασχόληση των αποφοίτων για το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων ήταν αμέσως μετά την αποφοίτηση όπως δήλωσε το 58% αυτών εκ των οποίων οι 27 ήταν γυναίκες. Η πρώτη εργασιακή τους απασχόληση μετά από την αποφοίτησή τους για το 46% προήλθε κυρίως μέσω γνωριμιών, ενώ το 24% απευθύνθηκε από μόνο του στους εργοδότες και μόλις το 18% διευκολύνθηκε στην πρόσβασή τους στην πρώτη εργασία τους από το ΙΕΚ. Μάλιστα, το 52% των ερωτώμενων δήλωσαν ότι παρέμειναν στην εργασία που είχαν αμέσως μετά από την αποφοίτησή τους, γεγονός που μπορεί να συσχετιστεί με την αποτελεσματικότητα των παρεχόμενων ειδικοτήτων όσο αναφορά τις ανάγκες της τοπικής κοινωνίας του νησιού.

Άμεση ήταν και η επαγγελματική αποκατάσταση των αποφοίτων σε σχέση με την ειδικότητά τους αφού το 66% αυτών βρήκε σχετική εργασία σε διάστημα ενός έτους από την αποφοίτησή, ενώ σχετικά με την σημερινή εργασιακή τους κατάσταση το 86% δήλωσε ότι απασχολείται σε θέσεις πλήρους απασχόλησης. Τέλος, το αυξημένο ποσοστό των γυναικών του δείγματος (70%) επιβεβαιώνει και την άποψη ότι πλέον οι εκπαιδευτικές ευκαιρίες για τις γυναίκες είναι ιδιαίτερα αυξημένες.

Επίσης, σε προηγούμενη σχετική έρευνα, Σκουτέρη (2007), προσπαθήθηκε να συγκροτηθεί ένα εμπειρικό σώμα δεδομένων ώστε να αξιολογηθεί ο ρόλος των ιδιωτικών ΙΕΚ σε σχέση με την ποιότητα και αποτελεσματικότητα των παρεχόμενων σπουδών και την επαγγελματική αποκατάσταση που προσφέρουν στους αποφοίτους τους. Στόχος της Σκουτέρη (2007) ήταν να εξετάσει την αποτελεσματικότητα των δράσεων της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης μέσα από την αξιολόγηση και την αποτίμηση του έργου τους.

Μέσα από τους ίδιους τους αποφοίτους διερευνήθηκε, αν και κατά πόσο προκύπτει η ανάγκη για επιπλέον επιμόρφωση, ειδίκευση ή ακόμα και για επανακατάρτιση σε ένα διαφορετικό αντικείμενο από το αρχικό.

Η μέθοδος με την οποία ερευνήθηκε ποσοτικά ο βαθμός απορρόφησης των αποφοίτων ΙΕΚ από την αγορά εργασίας ήταν η επισκόπηση, μια περιγραφική μέθοδος με τυχαία δειγματοληψία και χρήση δομημένου ερωτηματολογίου το οποίο συμπληρώθηκε από 128 αποφοίτους.

Τα αποτελέσματα της ανάλυσης έδειξαν ότι το 90% των ερωτηθέντων μετά τις σπουδές τους στο ΙΕΚ και σε σύντομο χρονικό διάστημα, είχαν ενταχθεί στην αγορά εργασίας. Από αυτούς που εργάζονταν, το 44,5% ήταν μισθωτοί, σε μεσαίες

κλίμακες της ιεραρχίας, ενώ αμέσως μετά ακολουθεί η απασχόληση σε οικογενειακή επιχείρηση σε ποσοστό 21,9%. Η πλήρης απασχόληση κυριαρχεί με ποσοστό 53,1%, ενώ η μερική απασχόληση παρουσιάζεται με ποσοστό 28,1%.

Αθροιστικά το 73,1% βρήκε εργασία μέσα στον πρώτο χρόνο από την αποφοίτηση. Το 60,0% μάλιστα εξέφρασε ικανοποίηση από αυτή, το 23,8% δήλωσε πάρα πολύ ικανοποιημένο ενώ μόλις το 16,3% δήλωσε από λίγο έως καθόλου ικανοποιημένο.

Ειδικότερα φαίνεται πως το 11,8% δήλωσε ότι έχει βοηθηθεί πολύ από το πρόγραμμα στο κομμάτι εύρεσης εργασίας, ενώ το 50% αρκετά, ενώ ανάγκη για επιπλέον κατάρτιση και επιμόρφωση μετά την αποφοίτησή τους παρουσιάστηκε σε ποσοστό 37,5% των αποφοίτων.

Πάντως αθροιστικά τα ποσοστά υποδηλώνουν τη θετική προσφορά των ΙΕΚ στην εύρεση εργασίας, πράγμα το οποίο οδηγεί σε ένα πολύ βασικό συμπέρασμα για το ρόλο και τη λειτουργία του θεσμού της επαγγελματικής κατάρτισης. Σχετικά με τη σύνδεση επαγγέλματος και προγράμματος κατάρτισης στα ΙΕΚ, το 61,7% των εργαζομένων δήλωσε επίσης ότι η εργασία του είναι σχετική με τις σπουδές του.

Στο ερώτημα από που βρήκαν την εργασία τους το 36,5% δήλωσε από κάποιο γνωστό άτομο, το 22,6% από το ΙΕΚ, το 19,1% από αγγελίες, το 18,3% με διαγωνισμό και μόλις το 3,5% με κάποιο άλλο τρόπο. Το γεγονός αυτό δείχνει ότι στην ελληνική κοινωνία οι κοινωνικές σχέσεις και επαφές δρουν καταλυτικά σε όλα τα θέματα και όχι μόνο οι εργαζόμενοι μπορούν να προωθηθούν πιο εύκολα μέσω κάποιου γνωστού αλλά και οι εργοδότες προτιμούν να προσλάβουν κάποιον για τον οποίο έχουν ιδιαίτερες συστάσεις.

Την ίδια περίοδο, η έρευνα του Γεωργιάδη (2007) διερεύνησε τις απόψεις των καταρτιζομένων σχετικά με τις διασυνδέσεις των ΙΕΚ με την αγορά εργασίας στο νομό Αχαΐας. Στόχος της έρευνας ήταν να διερευνηθεί αν και σε ποιο βαθμό τα ΙΕΚ προετοιμάζουν τους καταρτιζόμενους για την ένταξη στην αγορά εργασίας και συνεπώς αν συμβάλλουν στην καταπολέμηση της ανεργίας και του κοινωνικού αποκλεισμού.

Η έρευνα προσπαθεί να απαντήσει στα ακόλουθα γενικά ερωτήματα:

- Ποια είναι τα δημογραφικά - κοινωνικά χαρακτηριστικά, όπως και η εργασιακή κατάσταση των καταρτιζόμενων στα ΙΕΚ;
- Σε ποιους λόγους αποδίδουν την επιλογή τους να εγγραφούν στα ΙΕΚ;

- Ποια είναι τα σχέδια και οι αντιλήψεις τους για την ένταξη στην αγορά εργασίας;
- Ποιες είναι οι εμπειρίες τους από την κατάρτιση στα ΙΕΚ;
- Ποιες είναι οι αντιλήψεις για τη βελτίωση της κατάρτισης στα ΙΕΚ;

Με βάση τους στόχους και τα ερωτήματα για την έρευνα, διατυπώθηκαν και οι βασικές υποθέσεις:

1. Τα ΙΕΚ προσελκύουν αποφοίτους της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που προέρχονται από τα χαμηλότερα κοινωνικά στρώματα και βρίσκονται αντιμέτωποι με τον κίνδυνο της ανεργίας και κατά συνέπεια τον κοινωνικό αποκλεισμό (από την αγορά εργασίας).
2. Οι καταρτιζόμενοι στα ΙΕΚ έχουν την αντίληψη ότι το δίπλωμα επαγγελματικής κατάρτισης δεν αυξάνει τις πιθανότητες ένταξης ή βελτίωσης της θέσης τους στην αγορά εργασίας. Έχουν δηλαδή, μια ρεαλιστική άποψη για την ισχύουσα πραγματικότητα στην αγορά εργασίας, στην οποία έχει μεγαλύτερη σημασία ο τρόπος που κατανέμονται οι ευκαιρίες μεταξύ των κοινωνικών τάξεων (μακροεπίπεδο) και λιγότερο τα προσόντα, οι ικανότητες και δεξιότητες των ατόμων (μικροεπίπεδο).
3. Υπάρχει χάσμα ανάμεσα στη ρητορική που συνοδεύει την επίσημη πολιτική για τη λειτουργία των ΙΕΚ και την πραγματικότητα εντός της οποίας αυτή διαμορφώνεται. Το χάσμα αυτό υποδηλώνει ότι τα ΙΕΚ δεν εξασφαλίζουν την ένταξη και την προσαρμογή των αποφοίτων τους στις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας. Επομένως, δε συμβάλλουν στην αντιμετώπιση της ανεργίας και του κοινωνικού αποκλεισμού.

Η έρευνα έγινε σε ένα τυχαίο δείγμα που αποτελείται από 474 καταρτιζόμενους στα ΙΕΚ του Νομού Αχαΐας κατά το ακαδημαϊκό έτος 2002-2003. Ως εργαλείο ελέγχου των υποθέσεων εργασίας της έρευνας επιλέχθηκε η ποσοτική έρευνα (δειγματοληπτική έρευνα και τυποποιημένο ερωτηματολόγιο). Η τεχνική συλλογής του δείγματος έγινε με τη μέθοδο της απλής τυχαίας δειγματοληψίας και τα δεδομένα συγκεντρώθηκαν με την τεχνική του ερωτηματολογίου ογδόντα οκτώ συνολικά ερωτήσεων αντιπροσωπευτικές του γενικού πληθυσμού.

Από την ανάλυση των δημογραφικών και κοινωνικών χαρακτηριστικών των καταρτιζόμενων στα ΙΕΚ του νομού Αχαΐας διαπιστώθηκε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των καταρτιζόμενων είναι γυναίκες. Ως λόγοι της υψηλής εκπροσώπησης των γυναικών αναφέρονται οι εξής τρεις:

- (α) το ποσοστό της ανεργίας των γυναικών στο γενικό πληθυσμό είναι πολύ υψηλότερο των ανδρών,
- (β) οι γυναίκες αναλαμβάνουν πολύ πιο δύσκολα το ρίσκο να φύγουν από τον τόπο μόνιμης κατοικίας και
- (γ) βλέπουν τελείως διαφορετικά, σε σχέση με τους άνδρες, την επαγγελματική τους αποκατάσταση.

Όσον αφορά τους λόγους, στους οποίους αποδίδουν οι ίδιοι οι καταρτιζόμενοι την επιλογή της ειδικότητας στην οποία καταρτίζονται, προέκυψε ότι οι κυριότεροι εξ αυτών είναι δύο. Πρώτον, εκτιμούν ότι η κατάρτιση στο συγκεκριμένο τομέα ή στη συγκεκριμένη ειδικότητα θα τους βοηθήσει να ενταχθούν ευκολότερα στην αγορά εργασίας και δεύτερον, θεωρούν ότι θα καλυφθεί η αποτυχία στις πανελλαδικές εξετάσεις, που τους στέρησε τη δυνατότητα να εισαχθούν σε κάποιο τριτοβάθμιο ίδρυμα (ΑΕΙ-ΤΕΙ), ενώ οι λόγοι που τους οδήγησαν στην επιλογή των ΙΕΚ δεν φαίνεται να έχουν σχέση με το φύλο και την κοινωνική προέλευση.

Ειδικότερα, από τη συσχέτιση των τομέων κατάρτισης με το επάγγελμα πατέρα φαίνεται ότι οι καταρτιζόμενοι επιλέγουν τις ειδικότητες του τομέα Πληροφορικής και της Οικονομίας και κατά δεύτερο λόγο τους τομείς Υγείας, Αισθητικής, κλπ. ανεξάρτητα από το επάγγελμα του πατέρα. Οι τομείς αυτοί θεωρούνται από τους καταρτιζόμενους ότι οδηγούν σε επαγγέλματα που έχουν αφενός μεν τη μεγαλύτερη ζήτηση στην αγορά εργασίας και αφετέρου εκτιμάται ότι προσφέρουν τις περισσότερες ποιοτικές συνθήκες εργασίας.

Οι καταρτιζόμενοι στα ΙΕΚ προσδοκούν μετά την αποφοίτησή τους είτε να βρουν εργασία είτε να συνεχίσουν τις σπουδές τους. Στην προσδοκία εύρεσης εργασίας υπερτερούν οι γυναίκες, ενώ σε εκείνη της συνέχισης των σπουδών υπερτερούν οι άνδρες. Το 41% δήλωσε ότι προτίμησε τη συγκεκριμένη ειδικότητα, γιατί πίστευε ότι θα του προσφέρει τη δυνατότητα να καλλιεργήσει συγκεκριμένες επαγγελματικές δεξιότητες. Ο λόγος αυτός μάλιστα φαίνεται ότι είχε μικρότερη σημασία για τους άνδρες, 28% και μεγαλύτερη για τις γυναίκες, 49%.

Επίσης, σημαντική διαπίστωση που προέκυψε από τα ευρήματα της έρευνας είναι ότι ένα αναλογικά υψηλό ποσοστό, το 42,2% του δείγματος, εργάζεται ήδη κατά τη διάρκεια των σπουδών του. Αξίζει μάλιστα να αναφέρουμε ότι το ποσοστό των γυναικών που δεν εργάζεται είναι υψηλότερο των ανδρών, φθάνοντας το 66%. Η διαπίστωση αυτή παρέχει ενδείξεις ότι τα ΙΕΚ προσελκύουν και εργαζόμενους, που ενδεχομένως να επιθυμούν την επανακατάρτισή τους ή τη μεγαλύτερη εξειδίκευση

και την απόκτηση δεξιοτήτων με σκοπό την κατοχύρωση της εργασία τους ή ακόμα και την αναβάθμισή της. Μπορεί ωστόσο να σχετίζεται με τη χαμηλή κοινωνική τους προέλευση, αφού πολλοί καταρτιζόμενοι δηλώνουν ότι εργάζονται για να καλύψουν τα έξοδα επιβίωσής τους κατά το διάστημα της κατάρτισής τους.

Από τις απαντήσεις των σπουδαστών στην ίδια έρευνα προκύπτει ότι οι περισσότεροι καταρτιζόμενοι (58,2%) πιστεύουν ότι το δίπλωμα των ΙΕΚ δεν αποτελεί κριτήριο που θα παίξει θετικό ρόλο στην πρόσληψή τους. Οι καταρτιζόμενοι, ενδεχομένως, θεωρούν ότι το δίπλωμα είναι απλώς ένα επιπλέον «πτυχίο», χωρίς ουσιαστική όμως αξία στην αγορά εργασίας. Πρόκειται για σαφή ένδειξη ότι οι σπουδαστές υποτιμούν την κατάρτιση στα ΙΕΚ και αμφισβητούν τη λειτουργία του ως θεσμού, που, σύμφωνα με την επίσημη στοχοθεσία, πολλαπλασιάζει τις ευκαιρίες για την εξεύρεση εργασίας. Οι σπουδαστές θεωρούν ότι η επαγγελματική αποκατάσταση εξαρτάται περισσότερο από άλλους παράγοντες, όπως είναι, για παράδειγμα, οι τίτλοι σπουδών από την ανώτατη εκπαίδευση (μορφωτικό κεφάλαιο) ή τα δίκτυα γνωριμιών (κοινωνικό κεφάλαιο). Έχουν δηλαδή μια μάλλον ρεαλιστική αντίληψη της πραγματικότητας, που ισχύει στην ελληνική αγορά εργασίας. Έχουν επίσης, ρεαλιστική αντίληψη των πελατειακών σχέσεων που καθορίζουν σε μεγάλο βαθμό την πρόσβαση στην ελληνική αγορά εργασίας, τόσο στο δημόσιο, όσο και στον ιδιωτικό τομέα.

Στη συνέχεια στην έρευνά του ο Μανανάκης (2005) μελέτησε την ένταξη των αποφοίτων του ΙΕΚ Ηρακλείου Κρήτης στην τοπική αγορά εργασίας, καθώς και το κατά πόσο η εργασία τους σχετίζεται με την ειδικευση της κατάρτισης την οποία έλαβαν κατά τη διάρκεια των σπουδών τους στα ΙΕΚ. Προσπάθησε με άλλα λόγια να διερευνήσει εάν υπάρχει συσχέτιση ανάμεσα στα αναλυτικά προγράμματα αλλά και την παρεχόμενη ποιότητα εκπαίδευσης και κατάρτισης με τις δεξιότητες και τις γνώσεις τις οποίες κατακτούν οι σπουδαστές και εν τέλει με τον τρόπο ένταξής τους στην αγορά εργασίας. Συγκεκριμένα συνόψισε το ερευνητικό του ερώτημα στο εάν οι νέοι, αφού τελειώσουν την κατάρτισή τους στα ΙΕΚ βρίσκουν πράγματι μια θέση στην αγορά εργασίας και σε ποιο βαθμό η εργασία αυτή είναι σχετική με το δίπλωμα τους δηλαδή με τις δεξιότητες και τα προσόντα της κατάρτισης που πήραν από τη φοίτησή τους στα ΙΕΚ. Επίσης, η εν λόγω έρευνα διερεύνησε κατά πόσο τα παραπάνω στοιχεία διαφοροποιούνται με βάση τον τομέα σπουδών και το φύλο.

Δείγμα της έρευνας επελέγησαν όλοι οι απόφοιτοι του ΙΕΚ Ηρακλείου από το 1994 μέχρι και το 2004. Η επιλογή των ατόμων έγινε με κατά στρώματα τυχαία

δειγματοληψία από τους αποφοίτους διαφόρων τομέων και ειδικοτήτων του ΙΕΚ, καθώς και διαφορετικού φύλου, που ήταν πρόθυμοι να απαντήσουν. Το δείγμα τελικά αποτέλεσαν 515 απόφοιτοι του ΙΕΚ Ηρακλείου Κρήτης με ηλικίες που κυμαίνονταν από 20 μέχρι 47 έτη. Από αυτούς οι 187 (36,31%) ήταν άνδρες, ενώ οι 328 (63,69%) ήταν γυναίκες.

Η μέθοδος προσέγγισης των ατόμων και κατά συνέπεια συλλογής των πληροφοριών για την έρευνα έγινε με τηλεφωνικές συνεντεύξεις χρησιμοποιώντας για τη συλλογή των στοιχείων δομημένο ερωτηματολόγιο κλειστών και ανοικτών ερωτήσεων.

Στην ανάλυση των αποτελεσμάτων φάνηκε πως μετά το τέλος των σπουδών στο ΙΕΚ, ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό αποφοίτων (43,1%), ανεξαρτήτως φύλου και ηλικίας, πορεύτηκε στην αγορά εργασίας χωρίς καμία επιπρόσθετη συμμετοχή σε άλλη εκπαιδευτική διαδικασία εκτός ΙΕΚ. Η πλειονότητα μάλιστα των σπουδαστών ανήκε στους πλήρως ή μερικώς απασχολούμενους. Μεταξύ των ανδρών, το 29,9% δήλωσαν ότι εργάζονται με μερική απασχόληση, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό μεταξύ των γυναικών ήταν στο 48,8%. Υψηλό επίσης ήταν και το ποσοστό των αποφοίτων που δήλωσαν άνεργοι, ανεξαρτήτως τομέα ειδικότητας, αντιστοιχώντας στο 13,6 % του δείγματος, ποσοστό σαφώς υψηλότερο του τότε εθνικού μέσου όρου.

Σημαντικές ήταν και οι διαφορές οι οποίες εντοπίστηκαν μεταξύ των δύο φύλων, καθώς όπως προκύπτει στις κατηγορίες επαγγελματιών που κυριαρχούν στο διερευνούμενο πληθυσμό (υπάλληλοι γραφείου, πωλητές, ειδικευμένοι τεχνίτες, τεχνικοί βοηθοί), το ποσοστό των ανέργων γυναικών είναι μεγαλύτερο από εκείνο των ανδρών.

Η έρευνα ολοκληρώνεται με το ενδιαφέρον ερώτημα που αφορούσε τον τρόπο εύρεσης εργασίας. Η γενική διαπίστωση είναι ότι συνήθως δεν επιλέχθηκαν οι θεσμοθετημένες δομές (ΟΑΕΔ) προκειμένου να διευκολυνθεί η διαδικασία εύρεσης εργασίας, αλλά επικράτησε η προσωπική επαφή- σχέση, γεγονός που δείχνει την αδυναμία των φορέων απασχόλησης στη χώρα μας να είναι αποτελεσματικοί στον τομέα αυτό.

Τέλος, σε παρόμοια λογική με τις προηγούμενες η έρευνα του Μπινιάρη (1995) αποτελούσε μια προσπάθεια αξιολόγησης της δομής και της λειτουργίας των Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης. Ταυτόχρονα επιχειρούσε μια διερεύνηση της προετοιμασίας των αποφοίτων στην αγορά εργασίας, των δυνατοτήτων της

άμεσης απασχόλησης των καταρτιζομένων και της στάσης τους έναντι στο νέο (για την εποχή της έρευνας) θεσμό των ΙΕΚ.

Σκοπός της μελέτης ήταν η αξιολόγηση της δομής και της λειτουργίας του στην Ελλάδα κατά το πειραματικό στάδιο εφαρμογής του. Ειδικότερα, ερευνώνται οι στάσεις των καταρτιζομένων έναντι του θεσμού, οι παράγοντες που επηρέασαν την επιλογή τους και οι απόψεις τους για τον τρόπο λειτουργίας και την αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων των ΙΕΚ, σε ό,τι αφορά την προετοιμασία τους για την αγορά εργασίας και τις δυνατότητες παραγωγικής απασχόλησής τους. Συγκεκριμένα διερευνήθηκε εάν οι καταρτιζόμενοι στα ΙΕΚ είχαν πράγματι αναπτύξει μια θετική στάση ως προς το νέο θεσμό, γεγονός που αποτελούσε προϋπόθεση για την αξιοποίηση των δυνατοτήτων που προσφέρουν.

Ως ερευνητική μέθοδο χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος του ερωτηματολογίου με ανοικτές ερωτήσεις, με τα ερωτηματολόγια να αποστέλλονται στις διευθύνσεις κατοικίας των καταρτιζομένων (764 άτομα) και τις απαντήσεις να κωδικοποιούνται σε κατηγορίες.

Η ανάλυση των στατιστικών στοιχείων απέδειξε ότι ο θεσμός παρέχει τα εχέγγυα για την αντιμετώπιση της κρίσης που παρατηρείται στη χώρα μας κατά τη μετάβαση από το σχολείο στο χώρο εργασίας και έχει τις επαρκείς προϋποθέσεις για τη βελτίωση της οικονομικής αποτελεσματικότητας του εκπαιδευτικού συστήματος.

Οι καταρτιζόμενοι που παρακολουθούν τα ΙΕΚ είναι απόφοιτοι υψηλής βαθμολογίας, πράγμα που σημαίνει εμπιστοσύνη στα ΙΕΚ και διαφοροποίηση της παραδοσιακής εικόνας να ακολουθούν την ΤΕΕ οι χαμηλού επιπέδου μαθητές. Διαπιστώθηκε επίσης, μεγάλη εμπιστοσύνη και ικανοποίηση των καταρτιζομένων από το θεσμό των ΙΕΚ με κυριότερες αιτίες ικανοποίησης να αποτελούν τα ενδιαφέροντα μαθήματα, οι καλοί καθηγητές, η σιγουριά για το μέλλον και η καλή οργάνωση.

Οι γονείς με τη σειρά τους επιθυμούν πολύ περισσότερο τη συνέχιση των σπουδών των κοριτσιών στα ΙΕΚ, ενώ αντίθετα δεν φαίνεται να τη βλέπουν ως ικανοποιητική λύση για τα αγόρια.

Τέλος, στις προτάσεις που έγιναν από τους καταρτιζόμενους για τη βελτίωση των προγραμμάτων σπουδών, τη μεγαλύτερη σημασία έδωσαν οι καταρτιζόμενοι στην υλικοτεχνική υποδομή και στην πρακτική εξάσκηση. Επίσης, οι καταρτιζόμενοι έχουν ως μοναδική προσδοκία μετά την αποφοίτησή τους να βρουν κάποια δουλειά, αφού το μεγάλο τους όνειρο, η είσοδος στα ΑΕΙ και τα ΤΕΙ, δεν πραγματοποιήθηκε.

2.2 Επισκόπηση ερευνών που εξετάζουν τις επιλογές σπουδαστών ΙΕΚ αναφορικά με συγκεκριμένες ειδικότητες (προσανατολισμοί ως προς την αγορά εργασίας)

Η πρόσφατη έρευνα του Τζοβλά (2014) είχε ως κύριους στόχους να:

- α) διερευνήσει τις διαδικασίες με τις οποίες οι απόφοιτοι δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης επιλέγουν την αρχική επαγγελματική κατάρτιση ως εκπαιδευτική διαδρομή, καθώς και τις διαδικασίες επιλογής συγκεκριμένου αντικειμένου σπουδών εντός της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης
- β) διερευνήσει την συμβολή της εκπαιδευτικής διαδικασίας στην ανάπτυξη τόσο κάθετων επαγγελματικών γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων, όσο και οριζόντιων κοινωνικών δεξιοτήτων στους αποφοίτους των ΙΕΚ και
- γ) διερευνήσει γενικότερα την συμβολή της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης - όπως αυτή προσφέρεται από τα ΙΕΚ - στην προσωπική και επαγγελματική εξέλιξη των σπουδαστών ΙΕΚ.

Πιο συγκεκριμένα, η μελέτη έθεσε προς διερεύνηση τα παρακάτω κύρια ερευνητικά ερωτήματα:

1. Ποια είναι η κοινωνική, οικονομική και μορφωτική προέλευση των σπουδαστών της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης στην Ελλάδα και ποια αξία δίνουν στον θεσμό της επαγγελματικής κατάρτισης και στην βαθμίδα στην οποία συμμετέχουν;
2. Με ποια διαδικασία και ποια κριτήρια επέλεξαν την συγκεκριμένη εκπαιδευτική βαθμίδα, το συγκεκριμένο ΙΕΚ και την συγκεκριμένη ειδικότητα; Εξηγούνται αυτές οι επιλογές καλύτερα μέσω των Θεωριών του Πολιτιστικού και του Κοινωνικού Κεφαλαίου ή της Θεωρίας της Ορθολογικής Δράσης;
3. Πώς αξιολογούν την εκπαιδευτική διαδικασία και το εκπαιδευτικό περιβάλλον των ΙΕΚ, όσον αφορά τόσο στην παραγωγή γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων, όσο και στην γενικότερη υποστήριξη της προσωπικής και επαγγελματικής τους ενδυνάμωσης;
4. Πώς αντιλαμβάνονται οι απόφοιτοι των ΙΕΚ το εργασιακό περιβάλλον και τις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας και πόσο έτοιμους θεωρούν τους εαυτούς για μια επιτυχημένη επαγγελματική σταδιοδρομία στο περιβάλλον αυτό;

Ο πληθυσμός – στόχος της μελέτης ήταν οι δευτεροετείς σπουδαστές του ΠΕΚ που φοιτούσαν στις τρεις πολυπληθέστερες ομάδες ειδικοτήτων των ΙΕΚ.

Η μελέτη ακολουθεί την ποιοτική προσέγγιση μέσω της μελέτης περίπτωσης των καταρτιζομένων ενός ιδιωτικού ΙΕΚ με παραρτήματα σε δύο πόλεις (πρωτεύουσα και επαρχία) και αρκετές από τις πιο δημοφιλείς ειδικότητες των ΙΕΚ. Πραγματοποιήθηκαν προσωπικές συνεντεύξεις με 20 καταρτιζόμενους, μέσω των οποίων διερευνήθηκε το κοινωνικό, μορφωτικό και οικονομικό οικογενειακό, αλλά και προσωπικό υπόβαθρο των σπουδαστών και ανιχνεύθηκαν οι διαδικασίες μέσα από τις οποίες οι σπουδαστές κατέληξαν να επιλέξουν τη συγκεκριμένη εκπαιδευτική βαθμίδα, ειδικότητα καθώς και το συγκεκριμένο ΙΕΚ φοίτησης. Επίσης, ζητήθηκε η γνώμη των συμμετεχόντων αναφορικά με την ποιότητα της εκπαιδευτικής διαδικασίας και το βαθμό απόκτησης κοινωνικών και άλλων δεξιοτήτων, καθώς και οι βαθύτεροι μετασχηματισμοί που οι σπουδαστές θεωρούνται ότι υφίστανται μέσω της εκπαιδευτικής διαδικασίας στο ΙΕΚ. Τέλος, διερευνώνται οι αντιλήψεις των σπουδαστών για την αγορά εργασίας και ο βαθμός ετοιμότητάς τους για αποτελεσματική ένταξη σε αυτή.

Με βάση τα αποτελέσματα της έρευνας διαπιστώνεται ότι οι σπουδαστές του ΙΕΚ – ανεξαρτήτως πόλης σπουδών, φύλλου και ειδικότητας μπορούν να χωριστούν σε δύο μεγάλες κατηγορίες. Σε εκείνους που είχαν εξαρχής στόχο να παρακολουθήσουν σπουδές επαγγελματικής κατάρτισης, επιπέδου ΙΕΚ και σε εκείνους που είχαν ως πρωταρχικό τους στόχο τις ανώτερες / ανώτατες σπουδές, δεν πέτυχαν τον στόχο αυτό και στην συνέχεια στράφηκαν προς την επαγγελματική κατάρτιση, δηλαδή επέλεξαν σπουδές στα ΙΕΚ.

Επίσης, τα παιδιά από τα μεσαία και τα κατώτερα εργατοϋπαλληλικά στρώματα με μορφωτικό επίπεδο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και με χαμηλό πολιτιστικό και κοινωνικό δυναμικό στρέφονται προς την τεχνική επαγγελματική κατάρτιση, χωρίς καμία απολύτως βλέψη και συζήτηση για τις ανώτερες βαθμίδες εκπαίδευσης.

Οι τρεις πιο σημαντικοί παράγοντες που βρέθηκε ότι επηρεάζουν την απόφαση για την επιλογή εκπαιδευτικής διαδρομής των σπουδαστών είναι - για όλες τις ομάδες ειδικοτήτων και ανεξάρτητα από την αρχική προτίμησή τους - κατά σειρά προτεραιότητας οι εξής:

1. Ο χαρακτήρας και τα προσωπικά ενδιαφέροντα
2. Η αντίληψη για τις οικονομικές δυνατότητες της οικογένειας και
3. Άνθρωποι από τους χώρους εργασίας τους οποίους έχουν συμβουλευτεί και των οποίων την γνώμη εμπιστεύονται.

Τέλος, σε σχέση με το πώς αντιλαμβάνονται οι απόφοιτοι των ΙΕΚ το εργασιακό περιβάλλον και τις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας και πόσο έτοιμους θεωρούν τους εαυτούς τους για μια επιτυχημένη επαγγελματική σταδιοδρομία, τα συμπεράσματά δείχνουν ότι οι σπουδαστές θεωρούν ότι οι καλές επαγγελματικές γνώσεις, ο επαγγελματισμός και η ύπαρξη Κοινωνικών Δεξιοτήτων είναι αναμφισβήτητη προϋπόθεση της απασχολησιμότητας. Φαίνεται ότι οι σπουδαστές με στόχευση την επαγγελματική κατάρτιση, θέλουν να διασφαλίσουν οπωσδήποτε την απασχολησιμότητά τους και προσπαθούν διαρκώς να ενισχύουν όσο περισσότερο γίνεται τα επαγγελματικά τους εφόδια.

Στην δεύτερη έρευνα αυτής της ομάδας, της Φωτακίδου (2011) επιχειρήθηκε να απαντηθεί το ερώτημα κατά πόσο το φύλο και το οικογενειακό περιβάλλον των σπουδαστών των ΙΕΚ σχετίζεται με τις επαγγελματικές τους επιλογές. Πιο συγκεκριμένα, ο σκοπός της εργασίας ήταν η διερεύνηση των παραγόντων που εμπλέκονται στη διαδικασία επιλογής ειδικότητας των σπουδαστών των ΙΕΚ Θεσσαλονίκης.

Μελετήθηκαν οι επιλογές των σπουδαστών για την ειδικότητα τους καθώς επίσης, και τι πιστεύουν, τα αγόρια και τα κορίτσια των ΙΕΚ για τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα του φύλου τους (αλλά και του αντίθετου φύλου), δηλαδή ποιες θεωρούν ότι είναι οι ικανότητες, οι υποχρεώσεις και οι προσδοκίες των δύο φύλων στη σχολή και στο επάγγελμα. Επίσης, διερευνήθηκε το οικογενειακό περιβάλλον των σπουδαστών και τέλος, ο τρόπος με τον οποίο οι αντιλήψεις για το φύλο τους και το οικογενειακό τους περιβάλλον επιδρούν στην επιλογή ειδικότητας.

Προκειμένου να μελετηθούν τα ερωτήματα αυτά χρησιμοποιήθηκε ως ερευνητικό εργαλείο ένα πακέτο ερωτηματολογίων όπου το καθένα από αυτά εστιάζεται στην μελέτη συγκεκριμένων μεταβλητών. Σύμφωνα με τους σκοπούς της έρευνας διαμορφώθηκαν τρεις βασικές μεταβλητές: 1) η επιλογή ειδικότητας, 2) οι αντιλήψεις για το φύλο και 3) το οικογενειακό περιβάλλον.

Δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν 122 σπουδαστές και σπουδάστριες των δημόσιων ΙΕΚ της περιοχής της Θεσσαλονίκης που επιλέχτηκαν με τυχαίο τρόπο. Ο μέσος όρος ηλικίας τους ήταν τα 26 έτη.

Συμπερασματικά προκύπτει από την έρευνα ότι η κατανομή του φύλου ανά ειδικότητα επιβεβαιώνει την υπόθεση ότι οι σπουδαστές και οι σπουδάστριες κάνουν επαγγελματικές επιλογές επηρεασμένοι από το φύλο τους. Σχετικά με το οικογενειακό περιβάλλον των σπουδαστών/ σπουδαστριών φαίνεται ότι η πλειοψηφία

των πατέρων του δείγματος είναι είτε τριτοβάθμιας εκπαίδευσης είτε απόφοιτοι Λυκείου. Από την άλλη, οι μητέρες στην πλειοψηφία τους είναι είτε απόφοιτοι δημοτικού είτε απόφοιτοι Λυκείου. Συμπερασματικά προέκυψε ότι η σύνθεση της οικογένειας δεν σχετίζεται με την επιλογή ειδικότητας στα ΙΕΚ.

Στην έρευνα μελετήθηκε επίσης το μέγεθος και η σύνθεση της οικογένειας με την οποία ζουν οι σπουδαστές και οι σπουδάστριες του δείγματος. Ως προς αυτό προέκυψε ότι η πλειοψηφία των συμμετεχόντων και συμμετεχουσών στην έρευνα προέρχονται από οικογένειες πυρηνικές που υπάρχουν οι γονείς και κάποια αδέρφια. Τέλος, η έρευνα κατέδειξε ότι οι σπουδαστές και οι σπουδάστριες δεν έχουν ιδιαίτερα ακραίες στερεοτυπικές αντιλήψεις για τα δύο φύλα.

Στη συνέχεια, στην έρευνα της Σαρρή (2010) διερευνώνται και καταγράφονται τα κίνητρα που ωθούν τους ενήλικες εκπαιδευόμενους να συμμετάσχουν σε προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης και συγκεκριμένα στα ΙΕΚ.

Ειδικότεροι στόχοι της έρευνας ήταν η ανίχνευση των κινήτρων που ωθούν τους ενήλικες να λάβουν μέρος σε προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης που προσφέρονται από τα Δημόσια ΙΕΚ του νομού Θεσσαλονίκης καθώς επίσης και η μελέτη του εάν υπάρχει διαφοροποίηση των κινήτρων συμμετοχής των ενήλικων εκπαιδευομένων ανάλογα με τα δημογραφικά/κοινωνικά χαρακτηριστικά τους και τον τομέα κατάρτισης τον οποίον επιλέγουν.

Το δείγμα αποτέλεσαν 248 ενήλικοι εκπαιδευόμενοι εκ των οποίων 119 άνδρες (47,98%) και 129 γυναίκες (52,02%) που παρακολουθούσαν προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης τα οποία προσφέρονταν από τα Δημόσια ΙΕΚ του νομού Θεσσαλονίκης κατά τη χρονική περίοδο Φεβρουάριος - Ιούνιος 2010.

Όσον αφορά τη μέθοδο δειγματοληψίας, χρησιμοποιήθηκε δειγματοληψία πολλαπλών επιπέδων. Συγκεκριμένα, χρησιμοποιήθηκαν διαδοχικά τρεις διαφορετικές δειγματοληπτικές μέθοδοι με επιδιωκόμενο αντικειμενικό σκοπό την αντιπροσωπευτικότητα του δείγματος σε σχέση με το συνολικό πληθυσμό.

Από τα αποτελέσματα της έρευνας διαπιστώθηκε ότι ο επικρατέστερος παράγοντας / κίνητρο που επηρεάζει την απόφαση των ενήλικων για συμμετοχή στα συγκεκριμένα προγράμματα, είναι η επαγγελματική ανέλιξη, ακολουθούμενη από το γενικότερο ενδιαφέρον για μάθηση και γνώση, με την προετοιμασία για εκπαιδευτικούς λόγους και την επιδίωξη κοινωνικής δικτύωσης να έπονται. Οι υπόλοιποι παράγοντες/ κίνητρα (βελτίωση της επικοινωνιακής ικανότητας, βελτίωση

των οικογενειακών σχέσεων και επιδίωξη νέων κοινωνικών ερεθισμάτων) δε φαίνεται να επηρεάζουν τους καταρτιζόμενους στην απόφασή τους να παρακολουθήσουν προγράμματα κατάρτισης.

Τα ερευνητικά δεδομένα έδειξαν επίσης, ότι οι γυναίκες παρακινούνται λίγο περισσότερο από την επαγγελματική ανέλιξη, ενώ η ηλικία επηρεάζει τον παράγοντα της επιδίωξης νέων κοινωνικών ερεθισμάτων και συγκεκριμένα η ηλικιακή κατηγορία των 31-35 ετών είναι αυτή που επιδιώκει νέα ερεθίσματα με τη συμμετοχή στα προγράμματα κατάρτισης. Τέλος, το επάγγελμα επηρεάζει το κίνητρο της επαγγελματικής ανέλιξης και συγκεκριμένα, οι χαμηλής κοινωνικής τάξης ασκούντες επαγγέλματα είναι αυτοί που παρακινούνται περισσότερο για σπουδές στα ΙΕΚ.

2.3 Σύνοψη βασικών ευρημάτων από τις έρευνες που επισκοπήθηκαν

2.3.1 Ως προς την απορρόφηση και την πορεία των αποφοίτων ΙΕΚ στην αγορά εργασίας

Οι σχετικές έρευνες δείχνουν πως οι απόφοιτοι των ΙΕΚ έχουν σχετικά καλή απορρόφηση στην αγορά εργασίας, αφού το μεγαλύτερο μέρος τους βρίσκεται σε σχετικά σύντομο χρονικό διάστημα μετά την αποφοίτησή τους κάποια θέση εργασίας και μάλιστα συχνά απολύτως συναφή με την ειδίκευσή τους (Μανατάκης, 2005, Σκουτέρη, 2007, Κασσιώτη, 2008). Οι ίδιες έρευνες έδειξαν πως τα κοινωνικά δίκτυα των αποφοίτων, παρά οι οργανωμένες δομές εύρεσης εργασίας ή και τα ίδια τα ΙΕΚ συνέβαλλαν περισσότερο να βρουν μια θέση στην αγορά εργασίας. Αφού όμως εντάχθηκαν στην αγορά εργασίας, διαπίστωσαν πως τα εφόδια που απέκτησαν από τα ΙΕΚ είναι αρκετά συμβατά με τις ανάγκες της αγοράς.

Ωστόσο ως προς τις επαγγελματικές τους προσδοκίες πριν την αποφοίτησή τους, τα σχετικά ευρήματα είναι αντιφατικά. Έτσι στην παλαιότερη έρευνα του Μπινιάρη, (1995), η οποία χρονικά διεξήχθη στα πρώτα στάδια του θεσμού φαίνεται οι καταρτιζόμενοι κατά τη διάρκεια της φοίτησής τους φάνηκε να είναι αισιόδοξοι ως προς τις επαγγελματικές προοπτικές που τους διανοίγονται με τη φοίτησή τους στα ΙΕΚ. Αντίθετα, στην περίπτωση της πιο πρόσφατης έρευνας του Γεωργιάδη (2007) η πλειοψηφία των καταρτιζομένων θεωρούν πως το δίπλωμα επαγγελματικής κατάρτισης δε θα τους βοηθήσει στην επαγγελματική τους αποκατάσταση και πως οι

επαγγελματικές προοπτικές, το επίπεδο παρεχόμενης κατάρτισης και η πρακτική άσκηση δεν είναι αποτελεσματικές.

2.3.2 Ως προς τις επιλογές των σπουδαστών ΙΕΚ αναφορικά με συγκεκριμένες ειδικότητες

Αρχικά μέσα από μελέτη των ερευνών προκύπτει ότι προς την τεχνική επαγγελματική κατάρτιση στρέφονται κυρίως τα κατώτερα στρώματα με μορφωτικό επίπεδο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και με χαμηλό κοινωνικό προφίλ (Τζοβλάς 2014, Σαρρή 2010). Ωστόσο, η επιλογή μιας ειδικότητας δε φαίνεται να επηρεάζεται ούτε από τη σύνθεση της οικογένειας ούτε και από το μορφωτικό επίπεδο των γονέων. Αντιθέτως, η επιλογή της εκάστοτε ειδικότητας, αλλά και η ανάπτυξη των κινήτρων παρακολούθησης καθορίζονται σε μεγάλο ποσοστό από το φύλο. Οι γυναίκες παρακινούνται περισσότερο από την επαγγελματική ανέλιξη ενώ συνήθως τα αγόρια τείνουν να επιλέγουν επαγγέλματα και ειδικότητες σπουδών που θεωρούνται πιο «ανδρικά» (Φωτακίδου 2011, Σαρρή 2010).

Εκτός όμως από τον παράγοντα φύλο που επιδρά στις επαγγελματικές επιλογές των αγοριών και των κοριτσιών υπάρχει και μια σειρά άλλων παραγόντων που φαίνεται πως επηρεάζουν και αυτοί με τη σειρά τους την επιλογή μιας ειδικότητας. Η Σαρρή (2010) αναφέρει την ηλικία ως ένα επιπλέον κριτήριο καθώς φαίνεται πως οι νεότεροι επιλέγουν με κριτήρια κοινωνικής επαφής ενώ οι μεγαλύτεροι με επαγγελματικά. Τέλος, ο Τζοβλάς (2014) στη σύγχρονη έρευνά του επαληθεύει τα βασικά κίνητρα επιλογής που αναφέρονται και στις προηγούμενες έρευνες (Φωτακίδου 2011, Σαρρή 2010) αναφέροντας τον χαρακτήρα, τα προσωπικά ενδιαφέροντα και την επιρροή από ανθρώπους τους οποίους έχουν ακολουθώντας τη γνώμη τους και προσθέτει έναν νέο - επίκαιρο παράγοντα που σχετίζεται με τις οικονομικές δυνατότητες της οικογένειας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

3.1 Σκοπός και ερευνητικά ερωτήματα

Η μετάβαση από την εκπαίδευση στην αγορά εργασίας αποτελεί ένα κομβικό σημείο στη ζωή του κάθε ανθρώπου. Σίγουρα η διαδικασία της μετάβασης από την εκπαίδευση στην εργασία είναι μόνο μία από τις πολλές που θα χρειαστεί να κάνουν οι νέοι στη διάρκεια της ενεργού ζωής τους. Είναι όμως ιδιαίτερα σημαντική, καθώς μπορεί να επηρεάσει καταλυτικά το εύρος των ευκαιριών τους, της εξέλιξης και της κατάρτισής τους σε όλη την υπόλοιπη ζωή τους.

Αναμφίβολα τα δημόσια ΙΕΚ αποτελούν μια από τις κύριες διεξόδους των νέων, που δεν κατάφεραν να πετύχουν την πρόσβασή τους στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, προς την αγορά εργασίας καθώς προσφέρουν δυνατότητες για εκπαίδευση σε σύγχρονους τομείς σε συνάρτηση με τις εθνικές και ευρωπαϊκές προοπτικές. Ωστόσο, λόγω της ανεργίας και των δύσκολων οικονομικών συνθηκών φαίνεται πως τα δημόσια ΙΕΚ κερδίζουν και την εμπιστοσύνη όλο και πιο πολλών αποφοίτων Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης καθώς έχουν προστεθεί αρκετές δημοφιλείς ειδικότητες με καλές προοπτικές στην αγορά εργασίας.

Με αφετηρία τον συγκεκριμένο προβληματισμό σκοπός της παρούσας εργασίας αποτελεί η καταγραφή της πορείας των αποφοίτων ΔΙΕΚ στην αγορά εργασίας καθώς και η διερεύνηση των αντιλήψεων αυτών των αποφοίτων σχετικά με τη συμβολή της φοίτησής τους στα ΔΙΕΚ σε αυτή την πορεία.

Ειδικότερα τα ερευνητικά ερωτήματα που τίθενται προς διερεύνηση με βάση αυτό το σκοπό είναι τα ακόλουθα:

- Ποια είναι η πορεία των αποφοίτων των ΔΙΕΚ στην αγορά εργασίας;
- Ποια είναι η αντίληψη των αποφοίτων των ΔΙΕΚ σχετικά με τη συμβολή των σπουδών τους σε αυτήν την πορεία;
- Ποιες αλλαγές στο επίπεδο των προγραμμάτων σπουδών και στον τρόπο λειτουργίας των ΔΙΕΚ θεωρούν οι απόφοιτοι ότι θα μπορούσαν να βελτιώσουν τις προοπτικές ένταξής τους στην αγορά εργασίας;
- Πως σχετίζεται η πορεία των αποφοίτων των ΔΙΕΚ στην αγορά εργασίας με την ειδικότητά τους, τις στρατηγικές αναζήτησης εργασίας, το κοινωνικό τους κεφάλαιο, το φύλο και την ηλικία τους;

Πρόκειται δηλαδή για μια εμπειρική αναζήτηση της αποτελεσματικότητας των παρεχόμενων προσόντων των δημοσίων ΔΙΕΚ με απώτερη επιδίωξη να εντοπιστούν εκείνα τα στοιχεία που συμβάλλουν στην ποιοτική αξιοποίηση των συγκεκριμένων ειδικοτήτων ώστε να αναδειχθεί τελικά αν ο θεσμός συμβάλλει στην επαγγελματική αποκατάσταση των σπουδαστών του ή όχι, εντοπίζοντας τις αδυναμίες που τον περιορίζουν να αποτελέσει μέσο επαγγελματικής αποκατάστασης.

3.2 Μεθοδολογική προσέγγιση

Ως μεθοδολογική προσέγγιση της έρευνας επιλέχθηκε η ποσοτική έρευνα και συγκεκριμένα η έρευνα με e-ερωτηματολόγιο. Η επιλογή έγινε διότι η ποσοτική έρευνα διευκολύνει τη διερεύνηση των συγκεκριμένων ερευνητικών ερωτημάτων που τέθηκαν παραπάνω. Συγκεκριμένα οι ποσοτικές μέθοδοι που βασίζονται σε δειγματοληπτική έρευνα με ερωτηματολόγιο, προσφέρουν στον ερευνητή τη δυνατότητα να προσεγγίσει ένα μεγάλο δείγμα για τον έλεγχο των υποθέσεων ή των ερωτημάτων του και στη συνέχεια μέσω της τυποποίησης των στοιχείων που συλλέγει, του παρέχεται η δυνατότητα ανάλυσης των στοιχείων με στατιστικές μεθόδους.

Αναλυτικότερα στην ποσοτική έρευνα, η θεωρία μετασχηματίζεται σε θεωρητικές υποθέσεις με εμπειρικές απολήξεις, οι οποίες στη συνέχεια ελέγχονται με κατάλληλα εμπειρικά στοιχεία. Τα στοιχεία αφορούν τα αποτελέσματα των περιπτώσεων, που περιλαμβάνονται στο δείγμα της έρευνας. Η ποσοτική έρευνα δομείται, συνεπώς, μέσα σε ένα πλέγμα μεταβλητών, δηλαδή σε χαρακτηριστικά, τα οποία διαφοροποιούνται στις περιπτώσεις που περιλαμβάνονται στο δείγμα. Τα χαρακτηριστικά αυτά συσχετίζονται με σκοπό την ανεύρεση γενικών τάσεων όπως συμβαίνει και στην παρούσα περίπτωση με τη διερεύνηση της πορείας των αποφοίτων των ΔΙΕΚ στην αγορά εργασίας.⁶²

Για τους παραπάνω λόγους επιλέξαμε την ποσοτική έρευνα, γιατί μας παρέιχε τη δυνατότητα να προσεγγίσουμε μεγάλο δείγμα έτσι ώστε να διερευνήσουμε τα ερευνητικά μας ερωτήματα.⁶³

⁶² Κυριαζή, 2003:47- 48

⁶³ Γεωργιάδης, 2007:166-167

3.3 Περιγραφή δείγματος και δειγματοληψία

Ο πληθυσμός στόχος της έρευνας αποτελείται από τους αποφοίτους των ΔΙΕΚ. Ειδικότερα εστίασαμε στους αποφοίτους των τελευταίων ετών για τους οποίους τα ΔΙΕΚ διέθεταν πρόσφατα στοιχεία επικοινωνίας. Οι διευθύνσεις των ΔΙΕΚ επέδειξαν άριστη συνεργασία τόσο σε επίπεδο διάθεσης όσο και σε προσφορά στοιχείων. Όμως, στην τελική αναζήτηση των στοιχείων των αποφοίτων παρουσιάστηκαν δυσκολίες, καθώς οι περισσότεροι δεν είχαν καταχωρήσει ή δεν διέθεταν ηλεκτρονικό ταχυδρομείο (email), γεγονός το οποίο μας δυσκόλεψε υπερβολικά αφού ήταν απαραίτητο για να προωθήσουμε το e-ερωτηματολόγιό μας.

Για το λόγο αυτό η αναζήτηση του δείγματος έγινε μέσα από συναδέλφους καθηγητές τα στοιχεία των οποίων δόθηκαν μετά από σχετική αίτηση και άδεια από τα ΔΙΕΚ. Επίσης, η τελική επιλογή της χρήσης των αρχείων από συναδέλφους καθηγητές έγκειται στο γεγονός ότι το σύστημα διαχείρισης ηλεκτρονικών μαθημάτων (πλατφόρμα Open eClass) των ΙΕΚ είναι σύγχρονο και περιείχε τα στοιχεία σπουδαστών που δεν είχαν ολοκληρώσει τις σπουδές τους ή ήταν ελλιπές ως προς τους αποφοίτους. Τα ΔΙΕΚ λοιπόν μάς εξασφάλισαν τα στοιχεία επικοινωνίας των καθηγητών που είχαν διδάξει σε Τμήματα τα οποία πλέον είχαν ολοκληρώσει τη φοίτησή τους.

Με τον τρόπο αυτό είτε επικοινωνήσαμε με τους καθηγητές και όσοι συμφώνησαν προώθησαν ηλεκτρονικά το ερωτηματολόγιο σε παλαιούς τους φοιτητές είτε τους το προώθησαν τα ίδια τα ΔΙΕΚ. Σε κάθε περίπτωση το ερωτηματολόγιο συνοδευόταν από επιστολή στην οποία υπήρχαν αναλυτικά τα στοιχεία του ερευνητή, το πλαίσιο της έρευνας, ο σκοπός, η εξασφάλιση της προστασίας των συμμετεχόντων και η αποστολή των αποτελεσμάτων της έρευνας. Οι καθηγητές που ανταποκρίθηκαν στην έρευνά μας προέρχονταν από τα ΔΙΕΚ Τρίπολης, Κορίνθου, Καλαμάτας, Ναυπλίου και Άργους. Επίσης, για τη διεύρυνση του δείγματος χρησιμοποιήθηκαν και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (Facebook), καθώς αποστείλαμε το ερωτηματολόγιο σε ομάδες αποφοίτων ΙΕΚ. Όμως, παρακολουθώντας τα στατιστικά της συμμετοχής μέσω της ηλεκτρονικής φόρμας, έδειξε ότι η προσπάθεια αυτή είχε μικρή ανταπόκριση.

Το ερωτηματολόγιο προωθήθηκε στο σύνολό του ηλεκτρονικά. Δημιουργήθηκε ένα e-ερωτηματολόγιο μέσω των Google Forms, ώστε να είναι πιο άμεση και εύκολη συμπλήρωσή του, ενώ η δειγματολογική προσέγγιση έγινε με

δειγματοληψία χωρίς πιθανότητα (non-probability sampling) καθώς η επιλογή του δείγματος έγινε κυρίως βολικά. Με τη βολική δειγματοληψία (convenience sampling) επιλέχθηκαν διαθέσιμοι απόφοιτοι δημοσίων ΙΕΚ για μελέτη. Με τον τρόπο αυτό το δείγμα δεν μπορούμε να πούμε ότι είναι αντιπροσωπευτικό του γενικού πληθυσμού, όμως μπορεί να δώσει χρήσιμες πληροφορίες σε ερωτήματα και υποθέσεις. Επίσης, ζητήθηκε από τους αποφοίτους που συμμετείχαν στην έρευνα να προωθήσουν το e-ερωτηματολόγιο σε γνωστούς τους (δειγματοληψία-χιονοστιβάδα⁶⁴), οι οποίοι πληρούσαν τις προϋποθέσεις της συμμετοχής, για να γίνουν κι αυτοί μέλη του δείγματος.⁶⁵

Συγκεκριμένα ο συνολικός αριθμός των συμμετεχόντων ήταν 101 απόφοιτοι σπουδαστές δημοσίων ΙΕΚ. Από τα δημογραφικά αποτελέσματα των ερωτήσεων προκύπτει πως το 67% είναι γυναίκες και το 33% άνδρες. Από αυτούς το 68,3% είναι ανύπαντροι, γεγονός που δικαιολογεί ότι το 74,3% δήλωσε ότι δεν έχει παιδιά. Το 28,7% φαίνεται ότι είναι παντρεμένοι, ενώ υπάρχει και ένα 2% που είναι διαζευγμένοι.

Ηλικιακά το δείγμα κειμενόταν από 20 έως 55 ετών με το μεγαλύτερο ποσοστό να είναι μεταξύ 32 και 37 ετών (32,7%) και με μικρή διαφορά να ακολουθούν όσοι βρίσκονται μεταξύ 26 και 31 ετών (30,7%). Δηλαδή, φαίνεται ότι σε ποσοστό άνω του 60% οι απόφοιτοι ανήκουν στην παραγωγική δεκαετία των 25 με 35 ετών (βλέπε Πίνακας 3.1).

Πίνακας 3.1: Οι ηλικίες των μελών δείγματος

Ηλικία	N	Ποσοστό (%)
20-25	11	10.9
26-31	31	30.7
32-37	33	32.7
38-43	14	13.9
44-49	5	5.0
50-55	7	6.9
Σύνολο	101	100.0

⁶⁴Η δειγματοληψία-χιονοστιβάδα (snowball sampling) αποτελεί μια εναλλακτική μορφή της βολικής δειγματοληψίας.

⁶⁵ Creswell, 2011:182-183

Τέλος, σημαντικά στοιχεία παρουσιάζονται σχετικά με το μορφωτικό κεφάλαιο του δείγματος. Χαρακτηριστικά φαίνεται πως το μεγαλύτερο ποσοστό (65,4%) είναι απόφοιτοι της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, με το 43.6% να έχει αποφοιτήσει από Γενικό Λύκειο και να ακολουθούν οι απόφοιτοι των Επαγγελματικών Λυκείων με ποσοστό 21.8%. Η διαφοροποίηση του ποσοστού των δύο βαθμίδων (Γενικό Λύκειο: 43.6%, έναντι Επαγγελματικό Λύκειο: 21.8%) μπορεί να ερμηνευθεί ως προς το ότι οι απόφοιτοι των Επαγγελματικών Λυκείων διδάσκονται πρακτικά επαγγέλματα και με αυτό τον τρόπο βγαίνουν πιο νωρίς και συνειδητοποιημένα στην αγορά εργασίας γι' αυτό και επιλέγουν σε πιο μικρό ποσοστό να σπουδάσουν μετά στα ΔΙΕΚ. Αντίθετα, οι απόφοιτοι των Γενικών Λυκείων πολλές φορές επιλέγουν τις σπουδές των ΙΕΚ ως λύση μετά από μια μη επιτυχημένη εισαγωγή στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση.

Επίσης, ιδιαίτερα μεγάλο ποσοστό φαίνεται ότι έχει ολοκληρώσει, πριν τη φοίτησή του στο ΙΕΚ την Τριτοβάθμια Εκπαίδευση (29.7%). Αναλυτικότερα το 17,8% έχει σπουδάσει σε κάποιο ΑΕΙ και το 11,9% σε κάποιο ΤΕΙ. Μάλιστα το ποσοστό αυξάνεται ακόμα περισσότερο (34,7%) αφού υπάρχει επιπλέον και ένα 5% του δείγματος που έχει μεταπτυχιακές σπουδές. Τέλος, δεν υπήρχε κανένας απόφοιτός ΔΙΕΚ με διδακτορικές σπουδές (βλέπε Πίνακα 3.2).

Πίνακας 3.2: Ανώτερο επίπεδο αποφοίτησης (εκτός ΙΕΚ)

Αεπίπεδο αποφοίτησης	N	Ποσοστό (%)
Γενικό Λύκειο	44	43,6
Επαγγελματικό Λύκειο	22	21,8
ΑΕΙ	18	17,8
ΤΕΙ	12	11,9
Μεταπτυχιακό	5	5,0
Σύνολο	101	100.0

Τα μέλη του δείγματος έχουν αποφοιτήσει τα τελευταία δεκαπέντε έτη από κάποιο δημόσιο ΙΕΚ· το γεγονός όμως ότι η πλειοψηφία έχει αποφοιτήσει την τελευταία πενταετία από κάποιο ΔΙΕΚ βοηθά να ερευνηθεί η επαγγελματική πορεία των αποφοίτων στη σύγχρονη αγορά εργασίας. Αναλυτικότερα την πενταετία 2012 – 2016 αποφοίτησε το 75% των σπουδαστών με το 55.4% να αποφοιτά το 2016.

Αντιστοίχως την πενταετία 2007 – 2011 το ποσοστό των αποφοίτων ανέρχεται στο 15% ενώ το υπολοίπο 10% συμπληρώνεται με αποφοίτους ακόμη παλαιότερων ετών (Βλέπε Πίνακα 3.3).

Πίνακας 3.3: Έτος αποφοίτησης

Έτος αποφοίτησης	N	Ποσοστό (%)
2016-2012	76	75,3
2011-2007	15	14,8
2006-1994	10	9,9
Σύνολο	101	100.0

Ως προς την επιλογή της ειδικότητας το 90% των αποφοίτων απάντησε ότι η ειδικότητα που σπούδασε αποτελούσε την πρώτη του επιλογή φοίτησης. Αξίζει να σημειωθεί ότι ο συνήθης λόγος για να μην φοιτήσουν οι σπουδαστές στην πρώτη τους επιλογή είναι να μη δημιουργηθεί τμήμα φοίτησης εξαιτίας του περιορισμένου αριθμού αιτήσεων για μια ειδικότητα.

Ιδιαίτερη σημασία φαίνεται πως έχει και το ποσοστό της ειδικότητας που επέλεξαν να φοιτήσουν οι σπουδαστές με το 57,6% να επιλέγει την ειδικότητα του ‘Φύλακας Μουσείων και Αρχαιολογικών Χώρων’. Το ποσοστό αυτό μπορεί να ερμηνευθεί από το γεγονός ότι το δείγμα προέρχεται κατά κύριο λόγο από επαρχιακές περιοχές με μεγάλο αριθμό αρχαιολογικών χώρων (Αργολίδα, Κορινθία, Αρκαδία κλπ) όσο και από το γεγονός ότι δεν υπάρχει κάποιο αντίστοιχο ίδρυμα στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση (ΑΕΙ ή ΤΕΙ) το οποίο να χορηγεί αντίστοιχο πτυχίο ώστε οι σπουδαστές να έχουν τη δυνατότητα να σπουδάσουν το αντικείμενο. Για το λόγο αυτό το 66,3% δήλωσε ότι επέλεξε κάποια ειδικότητα από εσωτερικά κίνητρα όπως «ενδιαφέρον για το αντικείμενο» και λιγότερο για λόγους εύκολης επαγγελματικής αποκατάστασης (26,7%). Τέλος, ένα μικρό ποσοστό 4% επέλεξε την ειδικότητα λόγω της προϋπηρεσίας του σε αυτή, ενώ λόγω καλής αμοιβής το 2% και στην τύχη το 1% (Βλέπε Πίνακα 3.4).

Πίνακας 3.4: Επιλογή της ειδικότητας

Επιλογή ειδικότητάς	N	Ποσοστό (%)
Ενδιαφέρον για το αντικείμενο	67	66,3
Εύκολη πρόσβαση στην αγορά εργασίας	27	26,7
Προυπηρεσία	4	4
Καλά αμειβόμενο αντικείμενο	2	2
Τύχη	1	1
Σύνολο	101	100.0

Οι απόφοιτοι ως προς τον τρόπο αναζήτησης εργασίας δείχνουν να εμπιστεύονται τις κρατικές δομές με το 42,6% να αναζητούν εργασία μέσω του ΟΑΕΔ, των Δήμων και άλλων επίσημων φορέων, ενώ το 26,7% χρησιμοποιεί αποκλειστικά το διαδίκτυο αναζητώντας εργασία μέσα από εξειδικευμένες ιστοσελίδες σε θέματα εύρεσης εργασίας. Επίσης, το 10,9% επιλέγει την αναζήτησή του μέσω αγγελιών. Ωστόσο εμφανίζεται ένα αξιοσημείωτο ποσοστό 10,9% το οποίο δηλώνει ότι δεν αναζητά εργασία μέσα από μία συνειδητή προσπάθεια καθώς η επαγγελματική τους αναζήτηση είναι αποτέλεσμα της τύχης. Τέλος, το μικρότερο ποσοστό με 8,9% επιλέγει τη βοήθεια των γνωστών του (Βλέπε Πίνακας 3.5) γεγονός που επαληθεύεται από την αντίληψη που έχουν οι απόφοιτοι για τη συμβολή του ευρύτερου κοινωνικού τους περιγυρου στην αναζήτηση εργασίας.

Πίνακας 3.5: Τρόπος αναζήτησης εργασίας

Αναζήτηση εργασίας	N	Ποσοστό (%)
Μέσω κρατικών δομών	43	42,6
Μέσω εξειδικευμένων ιστοσελίδων	27	26,7
Μέσω αγγελιών	11	10,9
Τυχαία	11	10,9
Μέσω γνωστών	9	8,9
Σύνολο	101	100.0

Στον Πίνακα 3.6 φαίνεται ότι το 36,6% θεωρεί ότι οι φίλοι, οι συγγενείς, οι γνωστοί και ο υπόλοιπος κοινωνικός περίγυρος βοηθούν ελάχιστα στην επαγγελματική τους αποκατάσταση και μόνο το 3% θεωρεί ότι οι παραπάνω συμβάλλουν πάρα πολύ. Αθροιστικά ο Πίνακας 6 δείχνει ότι το 72,2% των απαντήσεων του δείγματος δείχνει να μην θεωρεί σημαντική τη βοήθειά τους καθώς το 36,6% απάντησε ελάχιστη, το 16,8% καθόλου και το 18,8% μέτρια. Το υπόλοιπο 27,8% έχει θετική άποψη με το 24,8% να απαντά πολύ και το 3% πάρα πολύ.

Πίνακας 3.6: Συμβολή κοινωνικού περιγύρου στην εύρεση εργασίας

Κοινωνικός περίγυρος και εύρεσης εργασίας	N	Ποσοστό (%)
Ελάχιστα	37	36,6
Πολύ	25	24,8
Μέτρια	19	18,8
Καθόλου	17	16,8
Πάρα πολύ	3	3
Σύνολο	101	100.0

3.4 Δομή ερωτηματολογίου

Το ερωτηματολόγιο σχεδιάστηκε, αφού έγινε καταγραφή των ερωτημάτων της έρευνας και των πληροφοριών που στοχεύαμε να συγκεντρώσουμε. Πριν την τελική του ολοκλήρωση και διανομή, αναδιαμορφώθηκε μέσω της πιλοτικής έρευνας η οποία στόχευε στον πρακτικό έλεγχο για τυχόν διορθώσεις. Πιο συγκεκριμένα χορηγήθηκαν δέκα ερωτηματολόγια, από τα οποία επιστράφηκαν τα οκτώ, με σκοπό ελεγχθεί εάν το ερωτηματολόγιο λειτουργεί σε «πραγματικές» συνθήκες. Ελέγχθηκε εάν ήταν κατανοητό, εάν οι οδηγίες ήταν ξεκάθαρες, εάν υπήρχαν ερωτήσεις που δεν είχαν συμπεριληφθεί, η διάρκειά του και εάν οι ερωτήσεις κάλυπταν το θέμα της έρευνάς μας.⁶⁶

⁶⁶ Αλεξόπουλος, 1998:53

Τα αποτελέσματα της πιλοτικής έρευνας βοήθησαν τόσο στην αναδιατύπωση ορισμένων (δύο) ερωτήσεων που προκαλούσαν δυσκολίες ως προς την κατανόηση όσο και στην εισαγωγή νέων. Το πιλοτικό ερωτηματολόγιο περιελάμβανε είκοσι έξι ερωτήσεις, ενώ το τελικό μία παραπάνω. Επίσης, βοήθησε να εντοπιστούν και διορθωθούν με σχόλια εντός παρενθέσεων οι ερωτήσεις που χρειάζονταν περισσότερες διευκρινήσεις ώστε να είναι πλήρως κατανοητές.

Τελικώς, το ερωτηματολόγιο αποτελούταν από τέσσερις ενότητες και περιελάμβανε είκοσι επτά (27) ερωτήσεις που ήταν διαμορφωμένες με τέτοιο τρόπο ώστε να καλύπτουν τον σκοπό της έρευνάς μας. Αρχικά, στο Α' μέρος ανιχνεύθηκαν τα κοινωνικά χαρακτηριστικά του δείγματος, όπως το φύλο, η ηλικία, το μορφωτικό επίπεδο και η οικογενειακή κατάσταση.

Στο Β' μέρος του ερωτηματολογίου ερευνήθηκε η πορεία των αποφοίτων στην αγορά εργασίας διερευνώντας την ειδικότητα από την οποία αποφοίτησαν και την εργασιακή τους κατάσταση σήμερα. Πιο συγκεκριμένα όσο αφορά την ειδικότητα ερευνήθηκε αν η ειδικότητα ήταν η βασική τους επιλογή, οι λόγοι επιλογής της και το έτος αποφοίτησης. Σχετικά με την επαγγελματική τους κατάσταση ερευνήθηκε ο τρόπος εύρεσης εργασίας, εάν η εργασία τους (όσοι απάντησαν ότι εργάζονται) σχετίζεται με την ειδικότητά που σπούδασαν, ο χρόνος της επαγγελματικής τους αποκατάστασης, η μορφή και είναι το είδος της εργασίας τους και αν έχουν εργαστεί στο παρελθόν στην ειδικότητά τους, εφόσον σήμερα εργάζονται σε άλλο αντικείμενο ή είναι άνεργοι.

Το Γ' μέρος το ερωτηματολογίου στοχεύει στη διερεύνηση της αντίληψης των αποφοίτων των ΔΙΕΚ σχετικά με τη συμβολή των σπουδών τους αγορά εργασίας. Αναλυτικότερα διερευνά τις απόψεις των αποφοίτων για το αν αισθάνονται ανταγωνιστικοί στην αγορά εργασίας και για το αν θεωρούν ότι οι σπουδές τους, τους βοηθούν πρακτικά να βρουν εργασία, είτε μέσω προσόντων είτε μέσω εξασφαλισμένων επαγγελματικών δικαιωμάτων.

Τέλος, στο Δ' μέρος του ερωτηματολογίου οι απόφοιτοι πρότειναν αλλαγές τόσο σε επίπεδο προγραμμάτων σπουδών όσο και στον τρόπο λειτουργίας των ΔΙΕΚ ώστε να βελτιωθούν οι προοπτικές ένταξής τους στην αγορά εργασίας. Το πλήρες ερωτηματολόγιο παρουσιάζεται στο Παράρτημα στο τέλος της διατριβής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Η στατιστική ανάλυση των αποτελεσμάτων ακολουθεί τη σειρά της δομής του ερωτηματολογίου με σκοπό να παρουσιαστούν ποσοτικά οι απαντήσεις του δείγματος.

4.1 Η πορεία των αποφοίτων των ΔΙΕΚ στην αγορά εργασίας

Αναφορικά με την επαγγελματική πορεία των αποφοίτων ανεξαρτήτως της σημερινής τους επαγγελματικής τους κατάστασης και ανεξαρτήτως του αντικειμένου σπουδών στο ΔΙΕΚ τα σχετικά στοιχεία δείχνουν ότι η πλειοψηφία έχει εργαστεί. Συγκριμένα το 62,4% έχει εργαστεί τουλάχιστον σε μία θέση εργασίας από την αποφοίτησή του και μετά. Μάλιστα φαίνεται ότι η αγορά εργασίας δεν αποτελεί σταθερό πεδίο, καθώς από το 62,4% το 36,6% έχει αλλάξει περισσότερες από δύο θέσεις εργασίας (Βλέπε Πίνακα 4.1).

Πίνακας 4.1: Θέσεις εργασίας μετά την αποφοίτηση από το ΔΙΕΚ

Θέσεις εργασίας	N	Ποσοστό (%)
Δεν έχω εργαστεί ακόμα	38	37,6
Μία θέση	26	25,8
Δύο θέσεις	14	13,9
Τρεις θέσεις	7	6,9
Περισσότερες από τρεις θέσεις	16	15,8
Σύνολο	101	100.0

Η σημερινή επαγγελματική κατάσταση των αποφοίτων αποτελεί και την κρίσιμη εικόνα για επιτυχή ή μη πρόσβαση των τελευταίων στην αγορά εργασίας. Η τελευταία αποτυπώνεται με το 58,4% του δείγματος να δηλώνει ότι δεν εργάζεται και το 41,6% να δηλώνει ότι έχει εργασία (Βλέπε Πίνακα 4.2).

Πίνακας 4.2: Επαγγελματική κατάσταση (την περίοδο της έρευνας)

Επαγγελματική κατάσταση	N	Ποσοστό (%)
Άνεργος/η	59	58,4
Εργαζόμενος/η	42	41,6
Σύνολο	101	100.0

Αναλυτικότερα, από τους εργαζόμενους απόφοιτους (το 41,6% του Πίνακα 4.2) οι περισσότεροι εργάζονται στο δημόσιο τομέα (57,2%) με μορφή πλήρους απασχόλησης (85,7%). Φαίνεται λοιπόν πως η επιλογή των ειδικοτήτων από τους σπουδαστές γίνεται με σκοπό την επαγγελματική σιγουριά του δημοσίου. Το αμέσως επόμενο ποσοστό (38%) εργάζεται στον ιδιωτικό τομέα και ένα πολύ μικρό ποσοστό (4,8%) έχει ανοίξει δικιά του επιχείρηση στοχεύοντας στην ατομική επιχειρηματικότητα (Βλέπε Πίνακα 4.3).

Πίνακας 4.3: Αντικείμενο εργασίας (την περίοδο της έρευνας)

Αντικείμενο εργασίας	N	Ποσοστό (%)
Δημόσιος τομέας	24	57,2
Ιδιωτικός τομέας	16	38
Δικιά τους επιχείρηση	2	4,8
Σύνολο	42	100.0

Όμως, οι απόφοιτοι ακόμη και αν και εργάζονται (το 41,6% του Πίνακα 4.2) δεν ασκούν όλοι επαγγελματικά το αντικείμενο των σπουδών τους. Φαίνεται πως το 71,4% εργάζεται σήμερα σε θέση που έχει σχέση με τις σπουδές του, ποσοστό αρκετά υψηλό σε σχέση με τις δυσκολίες της αγοράς εργασίας (Βλέπε Πίνακα 4.4). Μάλιστα το γεγονός ότι οι περισσότεροι απόφοιτοι βρήκαν εργασία σχετική με το πτυχίο τους (το 71,4% του Πίνακα 4.4) σε διάστημα ενός έως έξι μηνών μετά από την αποφοίτησή τους (56,6%) δείχνει ότι οι ειδικότητες επιλέγονται μετά από εντατική διερεύνηση της αγοράς εργασίας και καλή επίγνωση των δυνατοτήτων που υπάρχουν σε αυτή (Βλέπε Πίνακα 4.5).

Πίνακας 4.4: Συσχέτιση της σημερινής εργασίας με το πτυχίο του ΔΙΕΚ

Συσχέτιση	N	Ποσοστό (%)
Υπάρχει	30	71,4
Δεν υπάρχει	12	28,6
Σύνολο	42	100.0

Πίνακας 4.5: Χρόνος απόκτησης εργασίας σχετική με την ειδικότητα των σπουδών στο ΔΙΕΚ

Χρόνος απόκτησης εργασίας σχετική με την ειδικότητα	N	Ποσοστό (%)
1-6 μήνες	17	56,6
7-12 μήνες	3	10
13-18 μήνες	2	6,7
19-24 μήνες	2	6,7
πάνω από 24 μήνες	6	20,0
Σύνολο	30	100.0

Αντιστοίχως το 28,6% που εργάζεται σε θέση που δεν σχετίζεται με την ειδικότητα του πτυχίου του από το ΔΙΕΚ (Βλέπε Πίνακα 4.4) είχε άμεση επαγγελματική αποκατάσταση σε ποσοστό 58,3%. Φαίνεται λοιπόν πως η ανάγκη για εργασία δεν δημιουργεί εμπόδια κύρους σπουδών, καθώς το ζητούμενο είναι να αποφύγουν οι απόφοιτοι την ανεργία (Βλέπε Πίνακα 4.6).

Πίνακας 4.6: Χρόνος απόκτησης εργασίας μη σχετική με την ειδικότητα των σπουδών στο ΔΙΕΚ

Χρόνος απόκτησης εργασίας μη σχετική με την ειδικότητα	N	Ποσοστό (%)
1-6 μήνες	7	58,3
13-18 μήνες	3	25
25-30 μήνες	2	16,7
Σύνολο	12	100.0

Τέλος, τόσο οι εργαζόμενοι που απασχολούνται σήμερα σε άλλη ειδικότητα από αυτή του πτυχίου τους (Βλέπε Πίνακα 4.4) όσο και οι άνεργοι (εξαιρούνται οι άνεργοι που δεν έχουν εργαστεί σε κάποια θέση έως σήμερα) έχουν εργαστεί στο παρελθόν στην ειδικότητα του πτυχίου τους σε ποσοστό 48,5% (Βλέπε Πίνακα 4.7). Το γεγονός αυτό ανεβάζει το ποσοστό των αποφοίτων που έχουν εργασιακή εμπειρία στην ειδικότητα της επιλογής τους σε ποσοστό 45,6% του συνολικού δείγματος.

Πίνακας 4.7: Εμπειρία στην ειδικότητα (άνεργοι και εργαζόμενοι σε άλλη ειδικότητα)

Εμπειρία στην ειδικότητα (άνεργοι και εργαζόμενοι σε άλλη ειδικότητα)	N	Ποσοστό (%)
Όχι	17	51,5
Ναι	16	48,5
Σύνολο	33	100.0

4.2 Οι αντιλήψεις των αποφοίτων σχετικά με τη συμβολή των σπουδών τους στην πορεία τους στην αγορά εργασίας

Σχετικά με τη συμβολή των σπουδών τους στην αγορά εργασίας οι απόφοιτοι καταρχήν θεωρούν ότι οι σπουδές στα ΔΙΕΚ συμβάλλουν, έστω και λίγο, στην ένταξή τους στην αγορά εργασίας, σε ποσοστό 97,1%. Από αυτούς το μεγαλύτερο ποσοστό 43,6% θεωρεί ότι συμβάλλουν «πολύ», το 29,7% θεωρεί ότι συμβάλλουν «λίγο» και το 23,8% «πάρα πολύ». (Βλέπε Πίνακα 4.8). Το γεγονός όμως ότι το 67,4% κυμαίνεται στις βεβαιωτικές απαντήσεις του «πάρα πολύ» (23,8%) και του «πολύ» (43,6%) μπορεί να ερμηνευτεί από τη συσχέτιση της εργασίας τους με το πτυχίο του ΔΙΕΚ (71,4%, Βλέπε Πίνακα 4.4), παρά τον υψηλό ανταγωνισμό που υπάρχει ανάμεσα στους αποφοίτους για την απόκτηση μιας θέσης εργασίας.

Πίνακας 4.8: Συμβολή σπουδών στην εύρεση εργασίας

Συμβολή σπουδών στην εύρεση εργασίας	N	Ποσοστό (%)
πάρα πολύ	24	23,8
πολύ	44	43,6
λίγο	30	29,7
καθόλου	3	2,9
Σύνολο	101	100.0

Επιπλέον περισσότεροι από τους μισούς απόφοιτους (53,5% του δείγματος) θεωρεί ότι το πτυχίο του ΔΙΕΚ δεν είναι αρκετό για να σταθεί κανείς σήμερα ανταγωνιστικά στην αγορά εργασίας. Μάλιστα, αν στο ποσοστό αυτό προστεθεί και το ποσοστό των αποφοίτων που δήλωσαν ότι δεν είναι σίγουροι (31,6%) τότε το ποσοστό αυξάνεται στο 85,1%. Φαίνεται λοιπόν πως μόνο το 14,9% του δείγματος είναι αισιόδοξο και θεωρεί ότι το πτυχίο του είναι αρκετό για την επαγγελματική του αποκατάσταση (Βλέπε Πίνακα 4.9).

Πίνακας 4.9: Αντιλήψεις των αποφοίτων σχετικά με το εάν το πτυχίο του ΔΙΕΚ αποτελεί ανταγωνιστικό προσόν στην αγορά εργασίας

Το πτυχίο του ΔΙΕΚ ως ανταγωνιστικό προσόν στην αγορά εργασίας	N	Ποσοστό (%)
Αρκεί	15	14,9
Δεν είμαι βέβαιος/η	32	31,6
Δεν αρκεί	54	53,5
Σύνολο	101	100.0

Η προηγούμενη αποτύπωση της αντίληψης των αποφοίτων σχετικά με την ανεπάρκεια του πτυχίου των ΔΙΕΚ επαληθεύεται και από την αντίληψη του δείγματος για τα επαγγελματικά δικαιώματα που τους εξασφαλίζει η κατοχή αυτού του πτυχίου. Με μικρή διαφορά (47,5%), με το ποσοστό που εντοπίστηκε παραπάνω οι απόφοιτοι πιστεύουν ότι το πτυχίο δεν τους εξασφαλίζει τα απαραίτητα επαγγελματικά δικαιώματα (Βλέπε Πίνακα 4.10) και κατ' επέκταση θεωρούν ότι χρειάζονται

επιπρόσθετη εκπαίδευση και κατάρτιση, άποψη με την οποία συμφωνεί το 72,3% των αποφοίτων (Βλέπε Πίνακα 4.11).

Πίνακας 4.10: Απόψεις των αποφοίτων σχετικά με την εξασφάλιση επαγγελματικών δικαιωμάτων από το πτυχίο του ΔΙΕΚ

Εξασφάλιση επαγγελματικών δικαιωμάτων από το πτυχίο του ΔΙΕΚ	N	Ποσοστό (%)
Ναι	53	52,5
Όχι	48	47,5
Σύνολο	101	100.0

Πίνακας 4.11: Απόψεις των αποφοίτων σχετικά με το εάν θεωρούν ότι χρειάζονται επιπρόσθετη εκπαίδευση/κατάρτιση

Χρειάζεστε επιπρόσθετη εκπαίδευση/κατάρτιση	N	Ποσοστό (%)
Ναι	73	72,3
Όχι	28	27,7
Σύνολο	101	100.0

Τέλος, ως προς την πιστοποίηση του ΕΟΠΠΕΠ, οι απόφοιτοι πιστεύουν ότι αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση σε ποσοστό 82,2% για να αποκατασταθούν επαγγελματικά. Το ποσοστό είναι αναμενόμενα υψηλό καθώς η πιστοποίηση αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για όσους στοχεύουν σε θέσεις δημοσίου (Βλέπε Πίνακα 4.12).

Πίνακας 4.12: Απόψεις των αποφοίτων σχετικά με την πιστοποίηση του ΕΟΠΠΕΠ ως απαραίτητη προϋπόθεση για εργασία

Πιστοποίηση ΕΟΠΠΕΠ ως απαραίτητη προϋπόθεση για εργασία	N	Ποσοστό (%)
Ναι	83	82,2
Όχι	18	17,8
Σύνολο	101	100.0

4.3 Προτάσεις των αποφοίτων προκειμένου να βελτιωθούν οι προοπτικές ένταξής τους στην αγορά εργασίας

Στη συνέχεια στο τελευταίο μέρος του ερωτηματολογίου οι απόφοιτοι ιεραρχώντας τις προτεινόμενες προτάσεις αλλαγών από τα ΔΙΕΚ, που θα μπορούσαν να βελτιώσουν τις προοπτικές ένταξή τους στην αγορά εργασίας, ανέδειξαν ως την πιο σημαντική πρόταση με 37,6% την «καλύτερη σύνδεση των προγραμμάτων σπουδών με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας». Στην ίδια λογική της σύνδεσης των ΔΙΕΚ με την αγορά εργασίας και τις τοπικές επιχειρήσεις εμφανίζεται με ποσοστό 23,8% η επιλογή της «συνεργασίας των ΔΙΕΚ με τις τοπικές επιχειρήσεις».

Επίσης, το 17,8% θεωρεί σημαντικότερη την «ύπαρξη συμβούλου επαγγελματικής σταδιοδρομίας», καθώς θεωρεί αναγκαία τη συμβολή του στον επαγγελματικό προσανατολισμό των σπουδαστών των ΔΙΕΚ. Επιπλέον, ο «εμπλουτισμός με νέες ειδικότητες» επιλέχθηκε από το 11,9% ως η πιο σημαντική πρόταση, ενώ τέλος το 8,9% αξιολόγησε ως καλύτερη επιλογή την «ενίσχυση της πρακτικής άσκησης» (Βλέπε Πίνακα 4.13).

Πίνακας 4.13: Σημαντικότερη αλλαγή από τα ΔΙΕΚ προκειμένου να ενισχυθούν οι προοπτικές ένταξης των αποφοίτων στην αγορά εργασίας (σύμφωνα με τις απόψεις των ιδίων)

Προτάσεις σημαντικότερων αλλαγών από τα ΔΙΕΚ	N	Ποσοστό (%)
Καλύτερη σύνδεση των προγραμμάτων σπουδών με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας	38	37,6
Συνεργασία των ΔΙΕΚ με τις τοπικές επιχειρήσεις	24	23,8
Ύπαρξη συμβούλου επαγγελματικής σταδιοδρομίας	18	17,8
Εμπλουτισμός με νέες ειδικότητες	12	11,9
Ενίσχυση της πρακτικής άσκησης	9	8,9
Σύνολο	101	100.0

Με το κλείσιμο του ερωτηματολογίου οι απόφοιτοι σε σχετική ανοικτού τύπου ερώτηση πρότειναν αλλαγές για την καλύτερη πρόσβασή τους στην αγορά εργασίας, που μπορούν να κατηγοριοποιηθούν στις εξής θεματικές ενότητες: α) θέσεις εργασίας, β) πιστοποίηση ΕΟΠΠΕΠ, γ) περιεχόμενο διδασκόμενων μαθημάτων, δ) επαγγελματικά δικαιώματα, ε) πρακτική άσκηση και στ) είσοδο στη Τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Αναλυτικότερα οι απόφοιτοι κατέθεσαν:

A) Προτάσεις για περισσότερες ευκαιρίες εργασίας μέσα από τη δημιουργία περισσότερων θέσεων εργασίας τόσο στον δημόσιο όσο ιδιωτικό τομέα. Οι απόφοιτοι επισημαίνουν την ανάγκη σύνδεσης της τοπικής αγοράς με τις ειδικότητες των ΔΙΕΚ, ώστε οι τοπικές επιχειρήσεις να απορροφούν άμεσα τους αποφοίτους. Προκύπτει η ανάγκη διερεύνησης των εργασιακών αναγκών από την πλευρά της αγοράς εργασίας και όχι μόνο από την οπτική των σπουδαστών, ώστε να προτείνονται ειδικότητες από την αγορά και να αποφεύγεται ο κορεσμός τους.

Επίσης, θεωρούν ότι η «μετάβαση στην αγορά εργασίας δεν είναι μόνο ατομικό θέμα» και προτείνουν το άνοιγμα των επαγγελματικών τους ευκαιριών μέσα από χρηματοδοτούμενα προγράμματα ΕΣΠΑ ώστε να διευρυνθούν οι δυνατότητες της επαγγελματικής αποκατάστασης.

Τέλος, ειδικότητες όπως οι «φύλακες μουσείων και αρχαιολογικών χώρων» ζητούν να επαναλειτουργήσουν μουσεία και αρχαιολογικοί χώροι που παραμένουν κλειστοί πολλά χρόνια.

Β) Σημαντικό εμπόδιο για την έξοδό τους στην αγορά εργασίας οι απόφοιτοι θεωρούν ότι αποτελούν οι εξετάσεις πιστοποίησης του ΕΟΠΠΕΠ. Θεωρούν ότι οι εξετάσεις θα πρέπει να γίνονται σε τακτά χρονικά διαστήματα ώστε να έχουν τη δυνατότητα να πιστοποιηθούν χωρίς να χάνεται χρόνος. Μάλιστα ορισμένοι προτείνουν η πιστοποίηση να μην έχει αναγκαστικό χαρακτήρα, αλλά να αποτελεί προαιρετική επιλογή των σπουδαστών ως επιπλέον προσόν ή τουλάχιστον να βαθμολογείται και η απλή βεβαίωση ειδικότητας του ΔΙΕΚ με λιγότερα μόρια.

Γ) Ορισμένες από τις προτάσεις αφορούσαν τόσο το περιεχόμενο των μαθημάτων όσο και το πρόγραμμα σπουδών. Χαρακτηριστικά οι απόφοιτοι θεωρούν ότι τα διδασκόμενα μαθήματα θα πρέπει να έχουν περισσότερη συνάφεια με την ειδικότητα που σπουδάζουν, ενώ η διδασκαλία τους να γίνεται αποκλειστικά από επαγγελματίες του κλάδου.

Πολύ σημαντική θεωρούν επίσης και τη διδασκαλία των πρακτικών μαθημάτων για τα οποία προτείνουν περισσότερη και καλύτερη (υλικοτεχνικά) διδασκαλία. Τέλος, τα ευέλικτα ωράρια φοίτησης θα βοηθούσαν στην εργασιακή τους αποκατάσταση αφού θα μπορούσαν να συνδυάσουν πιο εύκολα τις σπουδές τους στο ΔΙΕΚ με την εργασία τους.

Δ) Οι απόφοιτοι θεωρούν επίσης πολύ σημαντικό το να διασφαλιστούν τα επαγγελματικά τους δικαιώματα σε σχέση με τα αντίστοιχα πτυχία ειδικοτήτων των ΤΕΙ και των Επαγγελματικών Λυκείων. Προτείνουν για το λόγο αυτό να υπάρχουν ίσα επαγγελματικά δικαιώματα για τις κοινές ειδικότητες μεταξύ ΔΙΕΚ και ΤΕΙ, καθώς και να υπάρχει διαχωρισμός με περισσότερα επαγγελματικά δικαιώματα στο πτυχίο του ΔΙΕΚ έναντι του πτυχίου (της ίδιας ειδικότητας) των Επαγγελματικών Λυκείων.

Ε) Άλλη μια θεματική που προκύπτει μέσα από τις απαντήσεις του δείγματος είναι η σημασία και η αξιοποίηση της πρακτικής άσκησης των αποφοίτων. Οι σπουδαστές θεωρούν ότι η πρακτική θα πρέπει να είναι έμμισθη και να δύνονται τα κατάλληλα

κίνητρα στους δημόσιους φορείς στους οποίους υλοποιείται η πρακτική να μπορούν να τους προσλάβουν μετά το πέρας της πρακτικής τους.

ΣΤ) Τέλος, οι απόφοιτοι θέτουν ως πρόταση και τη δυνατότητα που θα μπορούσαν να έχουν για συνεχίσουν τις σπουδές τους στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση αξιοποιώντας το πτυχίο του ΔΙΕΚ. Δηλαδή προτείνουν να έχουν μια εύκολη πρόσβαση σε ΑΕΙ και ΤΕΙ με παρεμφερή ειδικότητα. Παράλληλα, προτείνουν και τη συμμετοχή τους σε ευρωπαϊκά προγράμματα – erasmus ώστε να έρχονται σε επαφή με ΔΙΕΚ του εξωτερικού με σκοπό την ενίσχυση των γνώσεών τους και του βιογραφικού τους.

4.4 Συσχέτιση της πορείας των αποφοίτων των ΔΙΕΚ στην αγορά εργασίας με την ειδικότητά τους, τις στρατηγικές αναζήτησης εργασίας, το κοινωνικό τους κεφάλαιο, το φύλο και την ηλικία τους

Στο υποκεφάλαιο αυτό έγινε προσπάθεια στατιστικής διερεύνησης πιθανών συσχετίσεων μεταξύ της πορείας των αποφοίτων και των στρατηγικών αναζήτησης εργασίας, της συμβολής του κοινωνικού κεφαλαίου, του φύλου και της ηλικίας. Μέσα από τις παραπάνω συσχετίσεις τα αποτελέσματα έδειξαν ότι δεν βρέθηκε καμία συσχέτιση να είναι στατιστικά σημαντική.

Συντομογραφίες

- Γ.Γ.Δ.Β.Μ.: Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης
- Δ.Β.Μ.: Δια Βίου Μάθηση
- Δ.Ι.Ε.Κ.: Δημόσιο Ινστιτούτο Επαγγελματικής Κατάρτισης
- Ε.Ο.Π.Π.: Εθνικός Οργανισμός Πιστοποίησης Προσόντων
- Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π.: Εθνικός Οργανισμός Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού
- Ε.Κ.Ε.Π.: Εθνικό Κέντρο Επαγγελματικού Προσανατολισμού
- Ε.ΚΕ.ΠΙΣ: Εθνικό Κέντρο Πιστοποιήσεων
- Ε.Σ.Ε.Ε.Κ.: Εθνικό Σύστημα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης
- Ι.Ε.Κ.: Ινστιτούτο Επαγγελματικής Κατάρτισης
- Ι.ΝΕ.ΔΙ.ΒΙ.Μ.: Ινστιτούτο Νεολαίας και Διά Βίου Μάθησης
- Ο.Ε.Ε.Κ.: Οργανισμός Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης
- Σ.Ε.Κ.: Σχολές Επαγγελματικής Κατάρτισης

Πηγές

- Ν. 2009/1992
- Ν. 3879/2010
- Ν. 4186/2013
- ΦΕΚ 1807/2014
- Υπουργική Απόφαση, Κ1/122418/29-08-2016
- Ν. 4342/2015
- Ν.4229/2014 τροποποίησε μερικώς τον Ν. 4186/2013
- Εθνικό Πλαίσιο για τη Διασφάλιση της Ποιότητας στη Δια Βίου Μάθηση (2011). Επιμ. Αλεξάνδρα Ιωαννίδου, Υπουργείο Παιδείας Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων.

Βιβλιογραφία

Ελληνόγλωσση

- Αλεξόπουλος, Δ., (1998). *Ψυχομετρία*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Βιτσιλάκη Χ., (2002). Η δια βίου εκπαίδευση των εκπαιδευτικών: μια μελέτη περίπτωσης του προγράμματος: «Αναβάθμιση των Εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης». *Επιστήμες της Αγωγής*, 2, (10), 37-39.
- Γεωργιάδης Δ., (2007). *Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης και Αγορά Εργασίας (1993- 2003): Μια Εμπειρική Έρευνα στο Νομό Αχαΐας* (Διδακτορική Διατριβή). Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων: Τμήμα Φιλοσοφίας-Παιδαγωγικής-Ψυχολογίας.
- Γουβιάς Δ.Σ., (2002). «Δια βίου μάθηση; Ευχαριστώ, δεν θα πάρω» – Η σημασία της δημιουργίας «ζήτησης» για εκπαίδευση ενηλίκων με χρήση των Τεχνολογιών της Πληροφορικής & Επικοινωνιών, στο 2ο Διεθνές Συνέδριο Κοινωνιολογίας. Θεσσαλονίκη, 8 – 10/11/2002.
- Γούλας Χ. και Ζάγκος Χ. και Κατσής Α. και Κόκκινος Γ. και Κορδάτος Π. και Μπουκουβάλας Κ. και Παληός Ζ. και Πανδής Π. και Φωτόπουλος Ν., (2013). *Κατάρτιση, Απασχόληση, Εκπαιδευτική Πολιτική*. Αθήνα: ΓΣΕΕ.
- Creswell J., (2011). *Η έρευνα στην εκπαίδευση. Σχεδιασμός, διεξαγωγή και αξιολόγηση της Ποσοτικής και Ποιοτικής έρευνας*. Νάνσυ Κουβαράκου (μτφρ). Αθήνα: Έλλην.
- Θεοχαράκης Ν., (2006). *Η νεοκλασική θεωρία της εργασίας*. Αθήνα: Τυπωθήτω.
- Ιωαννίδου Α., (2014). *Η κατάσταση των νέων στην ελληνική αγορά εργασίας. Τι θα συμβεί, εάν δε συμβεί κάτι;*, Friedrich Ebert Stiftung, International Policy Analysis.
- Κασσιώτη Δ., (2008). *Η αποτελεσματικότητα των εκπαιδευτικών προγραμμάτων εκπαίδευσης ενηλίκων σε σχέση με τη στρατηγική καταπολέμησης της ανεργίας. Η περίπτωση του ΙΕΚ Κω* (Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία). Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
- Κατσανέβας Θ., (2001). *Οικονομική της Εργασίας και Εργασιακές Σχέσεις*. Αθήνα: Σταμούλης.
- Κυριαζή Ν., (2003), *Η Κοινωνιολογική Έρευνα: Κριτική Επισκόπηση των Μεθόδων και των Τεχνικών* Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Κυριάκης Κ., (2013). *Το Εκπαιδευτικό Υποσύστημα στην Κοινωνία της Γνώσης και η Δια Βίου Μάθηση*, στο: <http://cretaadulthoodeduc.gr/blog/?p=679> προσπελάστηκε στις 26/09/2016.

- Κωσταρίδου-Ευκλείδη Α., (1989). *Μάθηση, Λήμμα στην Παιδαγωγική - Ψυχολογική Εγκυκλοπαίδεια – Λεξικό*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Λευκό Βιβλίο ΕΕ, (1996). *Διδασκαλία και Μάθηση προς την Κοινωνία της Γνώσης*. Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.
- Λιανού Θ. και Νταούλη-Ντεμούση Α., (1998). *Οικονομική της Εργασίας*. Αθήνα: Ευγ. Μπένου.
- Μανατάκης Γ., (2005). *Η απορρόφηση των αποφοίτων του ΙΕΚ Ηρακλείου Κρήτης από την αγορά εργασίας. Διαχείριση αλλαγών του αναλυτικού προγράμματος με στόχο τη συμβατότητα* (Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία). Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
- Μπαμπινιώτης Γ., (1998). Λήμμα: *Εκπαίδευση*, Λεξικό Μπαμπινιώτη, Αθήνα: Κέντρο Λεξικολογίας.
- Μπαμπινιώτης Γ., (1998). Λήμμα: *Μάθηση*, Λεξικό Μπαμπινιώτη, Αθήνα: Κέντρο Λεξικολογίας.
- Μπινιάρη Α., (1995). *Εξέλιξη της τεχνικής και επαγγελματικής εκπαιδευτικής-κατάρτισης αξιολόγηση της δομής και της λειτουργίας των ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.)* (Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία). Πανεπιστήμιο Αθηνών: Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης.
- Murphy M., (2005). Πετρέλαιο, ύφεση και η αναζήτηση της Ευρωπαϊκής Πρωτοπορίας: Εξερευνώντας τη δια βίου μάθηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Στο Δ. Γράβαρης & Ν. Παπαδάκης (Επιμ.), *Εκπαίδευση και Εκπαιδευτική Πολιτική. Μεταξύ Κράτους και αγοράς* (σσ 35-36). Αθήνα: Σαββάλας.
- Ξωχέλλης Π., (1989). Εκπαίδευση, Λήμμα στην *Παιδαγωγική - Ψυχολογική Εγκυκλοπαίδεια – Λεξικό*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Olesen H. S., (2006). Διά Βίου Μάθηση – μια πρόκληση για την έρευνα στην Εκπαίδευση Ενηλίκων. *Εκπαίδευση Ενηλίκων*, 8,13.
- Σαμαρά Α., (2008). Δια βίου εκπαίδευση και κοινωνική δικαιοσύνη, στο: Πρακτικά 5ου Επιστημονικού Συνεδρίου Ιστορίας Εκπαίδευσης: «*Εκπαίδευση και Κοινωνική Δικαιοσύνη*», Πάτρα 3-5/10/2008.
- Σαρρή Χ., (2010). *Τα κίνητρα συμμετοχής των ενηλίκων εκπαιδευόμενων σε προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης: η περίπτωση των δημόσιων ΙΕΚ στο νομό Θεσσαλονίκης* (Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία). Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.

- Σκουτέρη Θ. (2007). *Η αποτελεσματικότητα των δράσεων της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης. Διερεύνηση μέσα από το παράδειγμα των ιδιωτικών ΙΕΚ της Αθήνας* (Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία). Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
- Τζοβλάς Π., (2014). *Η επιλογή της Εκπαιδευτικής Διαδρομής και οι επιδράσεις της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης στην προσωπική και επαγγελματική εξέλιξη των σπουδαστών: μια ποιοτική μελέτη περίπτωσης στον χώρο των Ιδιωτικών ΙΕΚ* (Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία). Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
- Φωτακίδου Θ., (2011). *Κριτήρια επιλογής ειδικότητας των σπουδαστών των δημόσιων ΙΕΚ: ο ρόλος του φύλου σε αυτή την επιλογή και οι επιρροές του κοινωνικού περιβάλλοντος* (Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία). Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.

Ξενόγλωσση

- European Commission (1995). *White Paper "Teaching and Learning- Towards the Learning Society"*. Brussels.
- Green A., (2002). The many faces of lifelong learning: recent education policy trends in Europe. *Journal of Educational Policy*, 17(6), 620-621.
- Jarvis P., (1995). *Adult and continuing education*. London: Routledge.
- OECD (1996). *Lifelong Learning for All*. Paris: OECD.
- Tight M., (1999). Mythologies of Adult/Continuing/Lifelong Education. Paper presented at SUTREA, 29th Annual Conference, 5-7 July 1999, University of Warwick, www.leeds.ac.uk/educol/.

Διαδίκτυο

- Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Ευρώπη 2020*, στο: http://ec.europa.eu/europe2020/index_el.htm (προσπελάστηκε στις 17/09/2016).
- Ινστιτούτο Νεολαίας και Διά Βίου Μάθησης, *Διαχείριση και Λειτουργία Δημοσίων ΙΕΚ και Δημοσίων ΣΕΚ*, στο: <https://www.inedivim.gr/εκπαιδευτική-μέριμνα/διαχείριση-λειτουργία-δημοσίων-ιεκ-δημοσίων-σεκ> (προσπελάστηκε στις 26/09/2016).
- Εθνικός Οργανισμός Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού, στο: <http://www.eopper.gr/index.php/el/eopper/identity> (προσπελάστηκε στις 15/09/2016).

Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης, *Κανονισμός Λειτουργίας Δημοσίων ΙΕΚ*, στο:
<http://www.gsae.edu.gr/el/epaggelmatiki-katartisi/i-e-k-institoyta-epaggelmatikis-katartisis/kanonismos-diek> (προσπελάστηκε στις 20/09/2016).

Παράρτημα

Πίνακες

Σειρά	Σύνολο χώρας	Περιοχή Αττικής
1	Πωλητές παντός είδους	Πωλητές παντός είδους
2	Ανειδίκευτοι εργάτες βιομηχανίας	Αναλυτές/ προγραμματιστές
3	Λογιστές (όλα τα επίπεδα)	Οδηγοί φορτηγών και λεωφορείων
4	Οδηγοί φορτηγών και λεωφορείων	Πολιτικοί μηχανικοί και τεχνολόγοι δομικών έργων
5	Σερβιτόροι	Ανειδίκευτοι εργάτες οδοποιίας
6	Πολιτικοί μηχανικοί και τεχνολόγοι δομικών έργων	Λογιστές (όλα τα επίπεδα)
7	Χειριστές μηχανημάτων διαφόρων τύπων	Ανειδίκευτοι εργάτες βιομηχανίας
8	Αναλυτές/ προγραμματιστές	Καθαριστές
9	Καθαριστές	Οικονομολόγοι
10	Οικονομολόγοι	Στελέχη Μάρκετινγκ
11	Ανειδίκευτοι εργάτες οδοποιίας	
12	Χειριστές μηχανών	

Πίνακας 1: Τα 12 πιο περιζήτητα επαγγέλματα στην Ελλάδα (Πηγή: CEDEFOR, 2004).

Η διά βίου μάθηση...	Κύριοι Δείκτες Ποιότητας
... είναι ελκυστική	1. Βαθμός προσέλκυσης ενηλίκων εκπαιδευομένων (≥ 16 ετών ¹²) σε προγράμματα ΔΒΜ
	2. Βαθμός ικανοποίησης των προσδοκιών των αποδεκτών των υπηρεσιών ΔΒΜ (ΕΕΚ/ΓΕΕ/ΣυΕΠ)
	3. Αναγνώριση των προσόντων των αποφοίτων ΔΒΜ από την αγορά εργασίας
... είναι αποτελεσματική	4. Βαθμός πιστοποίησης των αποκτηθέντων από τη ΔΒΜ προσόντων
	5. Βαθμός χρήσης των αποκτηθέντων από τη ΔΒΜ προσόντων στην εργασία
... σχετίζεται με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας	6. Βαθμός ευθυγράμμισης των προγραμμάτων ΕΕΚ με τα αντίστοιχα επαγγέλματα
	7. Βαθμός συμμετοχής ανέργων σε προγράμματα ΔΒΜ
... είναι αειφόρος και προάγει την κοινωνική συνοχή	8. Βαθμός συμμετοχής σε περισσότερα του ενός προγράμματα ΔΒΜ.
	9. Βαθμός χρήσης υπηρεσιών ΣυΕΠ
... προάγει τη δημιουργικότητα και την καινοτομία	10. Βαθμός χρήσης καινοτόμων μεθόδων διδασκαλίας που προάγουν τη δημιουργικότητα και την αυτόνομη μάθηση κατά την υλοποίηση προγραμμάτων ΔΒΜ
... χρησιμοποιεί πόρους υψηλών προδιαγραφών	11. Βαθμός ικανοποίησης εκπαιδευομένων από τους φορείς παροχής υπηρεσιών ΔΒΜ (ΕΕΚ/ΓΕΕ/ΣυΕΠ)
	12. Αναβάθμιση των γνώσεων των εκπαιδευτών
... υλοποιείται με κοινωνική υπευθυνότητα	13. Βαθμός συμμετοχής των ευάλωτων κοινωνικά ομάδων σε προγράμματα ΔΒΜ
	14. Διείσδυση των συστημάτων ποιότητας στους φορείς παροχής ΔΒΜ και πιστοποίησης προσόντων
... αξιοποιεί τη δικτύωση και τις συνεργασίες	15. Βαθμός συμμετοχής σε δίκτυα (εθνικά και διεθνή)

Πίνακας 2: Κατάλογος των 15 κύριων δεκτών ποιότητας στη διά βίου μάθηση ανά αρχή ποιότητας.

A/A	Δείκτης	Τρόπος υπολογισμού	Αρχή Ποιότητας	Τύπος	Συσχέτιση με τη Σύσταση 2009/C 155/01	Συχνότητα Μέτρησης	Πηγή και Μηχανισμός Συλλογής Στοιχείων	Υπεύθυνος Φορέας
1	Βαθμός προσέλευσης ενηλίκων εκπαιδευομένων σε προγράμματα ΔΒΜ	Αριθμός αιτήσεων ενηλίκων εκπαιδευομένων (≥16 ετών) για συμμετοχή στα προγράμματα ΔΒΜ ανά εκπαιδευτικό πρόγραμμα	1	Ποσοτικός δείκτης Εισροής	3	Ετήσια	Τηρούμενα αρχεία παρόχων ΔΒΜ	ΓΔΒΜ
2	Βαθμός ικανοποίησης των προσδοκιών των αποδεκτών των υπηρεσιών ΔΒΜ (ΕΕΚ/ΓΕΕ/ΣυΕΠ)	Μέσος όρος βαθμολογίας σε σχετική ερώτηση προς τους αποδέκτες των υπηρεσιών ΔΒΜ	1	Ποιοτικός δείκτης Εκροής	4	Ετήσια	Έρευνα ικανοποίησης εκπαιδευόμενων	ΓΔΒΜ, ΕΚΕΠ
3	Αναγνώριση των προσόντων των αποφοίτων ΔΒΜ από την αγορά εργασίας	Μέσος όρος βαθμολογίας σε σχετική ερώτηση προς τους εργοδότες	1	Ποιοτικός δείκτης Εκροής	5	Κάθε 2 έτη	Τηρούμενα αρχεία αρμόδιων φορέων	ΓΔΒΜ
4	Βαθμός πιστοποίησης των αποκτηθέντων από τη ΔΒΜ προσόντων	Ποσοστό αποφοίτων ΔΒΜ που πέρασαν με επιτυχία τις εξετάσεις πιστοποίησης	2	Ποσοτικός δείκτης Εκροής	4	Ετήσια	Μητρώο πιστοποίησης προσόντων	ΕΟΠΠ
5	Βαθμός χρήσης των αποκτηθέντων από τη ΔΒΜ προσόντων στην εργασία	Μέσος όρος βαθμολογίας σε σχετική ερώτηση προς τους εργαζόμενους αποφοίτους ΔΒΜ	2	Ποιοτικός δείκτης Εκροής	6	Κάθε 2 έτη	Τηρούμενα αρχεία αρμόδιων φορέων	ΓΔΒΜ, ΕΚΕΠ

6	Βαθμός ευθυγράμμισης των προγραμμάτων ΕΕΚ με τα αντίστοιχα επαγγέλματα	Ποσοστό προγραμμάτων ΕΕΚ που βασίζονται σε πιστοποιημένο επαγγελματικό περίγραμμα προς το σύνολο των προγραμμάτων ΕΕΚ	3	Ποσοτικός δείκτης Εισροής	9	Ετήσια	Κατάλογος προγραμμάτων κατάρτισης	ΓΓΔΒΜ, ΕΚΕΠΙΣ
7	Βαθμός συμμετοχής ανέργων σε προγράμματα ΔΒΜ	Ποσοστό ανέργων που συμμετέχουν σε προγράμματα ΔΒΜ προς το σύνολο των συμμετεχόντων σε προγράμματα	3	Ποσοτικός Δείκτης Εισροής	7	Ετήσια	Τηρούμενα αρχεία παρόχων ΔΒΜ	ΓΓΔΒΜ
8	Βαθμός συμμετοχής σε περισσότερα του ενός προγράμματος ΔΒΜ.	Ποσοστό εκπαιδευθέντων που συμμετείχαν σε περισσότερα του ενός προγράμματα ΔΒΜ προς το σύνολο των εκπαιδευθέντων	4	Ποσοτικός δείκτης Διαδικασίας	3	Ετήσια	Μητρώο εκπαιδευόμενων ΔΒΜ	ΓΓΔΒΜ
9	Βαθμός χρήσης υπηρεσιών ΣυΕΠ	Ποσοστό εκπαιδευόμενων που έχουν ολοκληρώσει ένα πρόγραμμα ΔΒΜ και έχουν κάνει χρήση υπηρεσιών ΣυΕΠ προς το σύνολο των εκπαιδευόμενων που έχουν ολοκληρώσει ένα πρόγραμμα ΔΒΜ	4	Ποσοτικός δείκτης Διαδικασίας	-	Ετήσια	Τηρούμενα αρχεία ΕΚΕΠ	ΕΚΕΠ
10	Βαθμός χρήσης καινοτόμων μεθόδων διδασκαλίας που προάγουν τη δημιουργικότητα και την αυτόνομη μάθηση κατά την υλοποίηση προγραμμάτων ΔΒΜ	Αριθμός καινοτόμων διδακτικών παρεμβάσεων που προάγουν τη δημιουργικότητα και την αυτόνομη μάθηση κατά την παροχή ΔΒΜ	5	Ποιοτικός δείκτης Διαδικασίας	10	Ετήσια	Έρευνα ικανοποίησης εκπαιδευόμενων	ΓΓΔΒΜ
11	Βαθμός ικανοποίησης εκπαιδευόμενων από τους φορείς παροχής υπηρεσιών ΔΒΜ (ΕΕΚ/ΓΕΕ/ΣυΕΠ)	Μέσος όρος βαθμολογίας σε σχετικό ερώτημα προς τους εκπαιδευόμενους ανά πρόγραμμα	6	Ποιοτικός δείκτης Εισροής	4	Ετήσια	Έρευνα ικανοποίησης εκπαιδευόμενων	ΓΓΔΒΜ, ΕΚΕΠΙΣ, ΕΚΕΠ
12	Αναβάθμιση των γνώσεων των εκπαιδευτών	Ποσοστό διδακτικών ωρών επιμόρφωσης εκπαιδευτών προς το σύνολο των εκπαιδευτών	6	Ποσοτικός δείκτης Εισροής	2	Ετήσια	Τηρούμενα αρχεία επιμόρφωσης εκπαιδευτών	ΕΚΕΠΙΣ
13	Βαθμός συμμετοχής των ευάλωτων κοινωνικά ομάδων σε προγράμματα ΔΒΜ	Ποσοστό ατόμων από ευάλωτες κοινωνικά ομάδες που συμμετείχαν σε προγράμματα ΔΒΜ προς το σύνολο των συμμετεχόντων στα προγράμματα	7	Ποσοτικός δείκτης Εισροής	8	Ετήσια	Τηρούμενα αρχεία παρόχων	ΓΓΔΒΜ

14	Διείσδυση των συστημάτων ποιότητας στους φορείς παροχής ΔΒΜ και πιστοποίησης προσόντων	Ποσοστό φορέων παροχής ΔΒΜ και πιστοποίησης προσόντων που διαθέτουν σύστημα ποιότητας προς το σύνολο των πιστοποιημένων / αδειοδοτημένων φορέων	7	Ποσοτικός δείκτης Διαδικασίας	1	Ετήσια	Τηρούμενα αρχεία ΕΚΕΠΙΣ / ΕΟΠΠ	ΕΚΕΠΙΣ ΕΟΠΠ
15	Βαθμός συμμετοχής σε δίκτυα (εθνικά και διεθνή)	Αριθμός συνεργασιών (δίκτυα, ομάδες εργασίας, ενεργός συμμετοχή σε φορείς / οργανισμούς)	8	Ποσοτικός δείκτης Εισροής, Διαδικασίας, Εκροής	1	Ετήσια	Αποφάσεις συμμετοχής σε όργανα	Όλοι οι φορείς διοίκησης του Εθνικού Δικτύου ΔΒΜ

Πίνακας 3: Πληροφορίες για τη μέτρηση των κύριων δεικτών ποιότητας στη διά βίου μάθηση.

3. “Η διά βίου μάθηση σχετίζεται με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας” σημαίνει:

Εισροές	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Τα επαγγελματικά περιγράμματα βασίζονται στο πραγματικό περιεχόμενο των επαγγελμάτων. ✓ Τα προγράμματα διά βίου μάθησης βασίζονται σε επαγγελματικά περιγράμματα. ✓ Τα προγράμματα περιλαμβάνουν ώρες πρακτικής άσκησης σε επιχειρησιακό περιβάλλον. ✓ Το ενδιαφέρον των ανέργων για συμμετοχή σε προγράμματα διά βίου μάθησης είναι υψηλό.
Διαδικασίες	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Η πρακτική άσκηση στο επιχειρησιακό περιβάλλον (όταν προβλέπεται) είναι συναφής με το αντικείμενο της κατάρτισης. ✓ Οι μέθοδοι που ακολουθούνται δίνουν έμφαση στη σύνδεση της θεωρίας με την πράξη.
Εκροές	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Τα αποκτηθέντα προσόντα σχετίζονται με τις ανάγκες του επαγγέλματος στην πράξη. ✓ Τα αποκτηθέντα προσόντα οδηγούν σε εξεύρεση εργασίας σύμφωνης με τα ενδιαφέροντα και τις ικανότητες του αποφοίτου.

Πίνακας 4: Εξειδίκευση των θεμελιωδών αρχών ποιότητας της εκπαιδευτικής διαδικασίας ως προς την αγορά εργασίας στη διά βίου μάθηση.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΔΙΕΚ	ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ
Πελοποννήσου	Άργους	Προπονητής αθλημάτων
Πελοποννήσου	Άργους	Βοηθός φαρμακείου
Πελοποννήσου	Καλαμάτας	Τεχνικός αυτοματισμών
Πελοποννήσου	Καλαμάτας	Βοηθός φυσικοθεραπείας
Πελοποννήσου	Κορίνθου	Βοηθός νοσηλευτικής τραυματολογίας
Πελοποννήσου	Κορίνθου	Τεχνικός μηχανοτρονικής
Πελοποννήσου	Ναυπλίου	Στέλεχος ασφαλείας προσώπων και υποδομών
Πελοποννήσου	Ναυπλίου	Τέχνη ψηφιδωτού
Πελοποννήσου	Τρίπολης	Βοηθός νοσηλευτικής τραυματολογίας
Πελοποννήσου	Τρίπολης	Τεχνικός δασικής προστασίας
Στερεάς Ελλάδας	Χαλκίδας	Βοηθός εργοθεραπείας
Στερεάς Ελλάδας	Λαμίας	Βοηθός βρεφονηπιοκόμων
Δυτικής Ελλάδας	Δυτικής Αχαΐας	Λογοτεχνική μετάφραση κειμένων και διόρθωση, επιμέλεια κειμένων
Δυτικής Ελλάδας	Δυτικής Αχαΐας	Τέχνη φωτογραφίας
Δυτικής Μακεδονίας	Γρεβενών	Τουριστικός συνοδός
Δυτικής Μακεδονίας	Γρεβενών	Τεχνικός γαλακτοκομίας - τυροκόμος
Κρήτης	Ρεθύμνου	Κεραμική τέχνη
Κρήτης	Ρεθύμνου	Φύλακας μουσείων και αρχαιολογικών χώρων
Νοτίου Αιγαίου	Κω	Στέλεχος υπηρεσιών αερομεταφοράς
Νοτίου Αιγαίου	Νάξου	Τεχνικός αισθητικός ποδολογίας - καλλωπισμού νυχιών και ονυχοπλαστικής
Αττικής	Αιγάλεω	Τεχνικός αυτοματισμών
Αττικής	Αιγάλεω	Τεχνικός εγκαταστάσεων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας

Πίνακας 5: Προτάσεις για έναρξη ειδικοτήτων Φθινοπωρινού εξαμήνου 2017B στα Δ.Ι.Ε.Κ. (τυχαία επιλογή ΔΙΕΚ και ειδικοτήτων).

Ερωτηματολόγιο

ΣΥΜΠΛΗΡΩΝΕΤΑΙ ΑΠΟ ΑΠΟΦΟΙΤΟΥΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΙΕΚ

Α' μέρος - Προσωπικά στοιχεία:

- 1) Φύλο: άνδρας , γυναίκα
- 2) Ηλικία: 20-25 , 26-31 , 32-37 , 38-43 , 44-49 , 50-55 ,
άνω των 56
- 3) Ανώτερο επίπεδο αποφοίτησης (εκτός του ΔΙΕΚ):
Γενικό Λύκειο , Επαγγελματικό Λύκειο , ΤΕΙ
ΑΕΙ , Μεταπτυχιακό , Διδακτορικό
- 4) Οικογενειακή κατάσταση: άγαμος/η , έγγαμος/η , άλλο:.....
- 5) Έχετε παιδιά; ναι , όχι

Β' μέρος - Η πορεία των αποφοίτων των ΔΙΕΚ στην αγορά εργασίας.

- 6) Πότε αποφοιτήσατε από το ΔΙΕΚ; (ποιο έτος);.....
- 7) Από ποια ειδικότητα του ΔΙΕΚ αποφοιτήσατε;
.....
- 8) Η επιλογή της ειδικότητας ήταν πρώτη σας επιλογή;
ναι , όχι

9) Τι σας ώθησε στην επιλογή της ειδικότητάς σας;

ενδιαφέρον για το αντικείμενο , εύκολη πρόσβαση στην αγορά εργασίας ,
καλά αμειβόμενο αντικείμενο , στην τύχη , άλλο

10) Πόσο καιρό έχετε αποφοιτήσει από το ΔΙΕΚ;

λιγότερο από 6 μήνες , 6 μήνες έως 1 χρόνο , 1 έως 1,5 χρόνο ,
1,5 έως 2 χρόνια , πάνω από 2 χρόνια

11) Με ποιο τρόπο συνήθως αναζητάτε εργασία;

μέσω αγγελιών , μέσω γνωστών , μέσω κρατικών δομών (ΟΑΕΔ, Δήμοι κα) ,
μέσω εξειδικευμένων ιστοσελίδων εύρεσης εργασίας , τυχαία

12) Πόσο θεωρείτε ότι έχει συμβάλει ο κοινωνικός σας περίγυρος (φίλοι, συγγενείς, γνωστοί) στις προσπάθειες εύρεσης εργασίας εκ μέρους σας;

καθόλου , ελάχιστα , μέτρια , πολύ , πάρα πολύ

13) Σε πόσες θέσεις εργασίας έχετε εργαστεί μετά την αποφοίτησή σας από το ΔΙΕΚ μέχρι και σήμερα;

δεν έχω εργαστεί ακόμα , μία , δύο ,
τρεις , περισσότερες από τρεις

Εάν στην ερώτηση 13 απαντήσατε: «Δεν έχω εργαστεί ακόμα» προχωρήστε στην ερώτηση 21.

14) Ποια είναι η σημερινή επαγγελματική σας κατάσταση;

εργαζόμενος/η , άνεργος/η

Εάν στην ερώτηση 14 απαντήσατε: «άνεργος/η» προχωρήστε στην ερώτηση 20.

15) Η σημερινή σας εργασία σχετίζεται με την ειδικότητα του πτυχίου του ΔΙΕΚ;

ναι , όχι

Εάν στην ερώτηση 15 απαντήσατε «ΟΧΙ» προχωρήστε στην ερώτηση 17.

16) Μετά την αποφοίτησή σας από το ΔΙΕΚ σε πόσο χρόνο βρήκατε την σημερινή σας εργασία (σχετική με την ειδικότητά σας);

1-6 μήνες , 7-12 μήνες , 13-18 μήνες , 19-24 μήνες ,
25-30 μήνες , 31-36 μήνες , άνω των 37 μηνών

17) Η σημερινή σας εργασία αφορά:

δημόσιο τομέα , δικιά σας επιχείρηση ,
ιδιωτικό τομέα , μη κυβερνητικό-κοινωνικό τομέα

18) Η μορφή της σημερινής σας εργασίας είναι:

μερική απασχόληση , πλήρης απασχόληση

19) Μετά την αποφοίτησή σας από το ΔΙΕΚ σε πόσο χρόνο βρήκατε την σημερινή σας εργασία (απαντήστε μόνο αν η σημερινή εργασία σας δεν σχετίζεται με την ειδικότητά σας);

1-6 μήνες , 7-12 μήνες , 13-18 μήνες , 19-24 μήνες ,
25-30 μήνες , 31-36 μήνες , άνω των 37 μηνών

20) Έχετε εργαστεί στο παρελθόν στην ειδικότητά σας (απαντήστε μόνο αν η σημερινή σας εργασία δεν σχετίζεται με την ειδικότητά σας ή είσαστε άνεργος/η);

ναι , όχι

Γ' μέρος - Η αντίληψη των αποφοίτων των ΔΙΕΚ σχετικά με τη συμβολή των σπουδών τους αγορά εργασίας

21) Κατά πόσο θεωρείτε ότι συμβάλλουν οι σπουδές σας στο ΔΙΕΚ ώστε να βρείτε εργασία;

καθόλου , λίγο , πολύ , πάρα πολύ

22) Πιστεύετε ότι για να μπορέσετε να σταθείτε ανταγωνιστικά στην αγορά εργασίας της ειδικότητάς σας αρκεί το πτυχίο σας του ΔΙΕΚ;

αρκεί , δεν είμαι βέβαιος/η , δεν αρκεί

23) Πιστεύετε ότι χρειάζεστε επιπρόσθετη εκπαίδευση/κατάρτιση;

ναι , όχι

24) Πιστεύετε ότι η κατοχή του πτυχίου του ΔΙΕΚ, σας εξασφαλίζει τα απαραίτητα επαγγελματικά δικαιώματα;

ναι , όχι

25) Πιστεύετε ότι η πιστοποίηση του ΕΟΠΠΕΠ αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για εύρεση εργασίας;

ναι , όχι

Δ' μέρος - Αλλαγές στο επίπεδο των προγραμμάτων σπουδών και στον τρόπο λειτουργίας των ΔΙΕΚ που θα μπορούσαν να βελτιώσουν τις προοπτικές ένταξης των αποφοίτων στην αγορά εργασίας

26) Πως θα ιεραρχούσατε τις παρακάτω προτάσεις ώστε τα ΔΙΕΚ να βελτιώσουν τις προοπτικές ένταξης των αποφοίτων τους στην αγορά εργασίας;

(Ιεράρχηση από το 1 έως το 5, με το 1 αντιστοιχεί στην πιο σημαντική για εσάς πρόταση)

Προτάσεις	Ιεράρχηση
Συνεργασία των ΔΙΕΚ με τις τοπικές επιχειρήσεις	
Εμπλουτισμός με νέες ειδικότητες	
Καλύτερη σύνδεση των προγραμμάτων σπουδών με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας	
Ενίσχυση της πρακτικής άσκησης	
Ύπαρξη συμβούλου επαγγελματικής σταδιοδρομίας	

27) Ποιες άλλες αλλαγές (πέραν αυτών που αναφέρονται παραπάνω) θα προτείνετε για την καλύτερη πρόσβασή σας στην αγορά εργασίας;

.....

.....

.....

.....

.....